

36.
ROŠEVI
DNEVI 2023

*Mi mladi
smo kjut*

ZBORNIK IZBRANE PROZE,
POEZIJE IN DRAME

Jskd

JAVNI SKLAD REPUBLIKE SLOVENIJE
ZA KULTURNE DEJAVNOSTI

36. ROŠEVI DNEVI 2023

*Mi mladi
smo kjut*

Zbornik izbrane proze, poezije in drame

Celje, marec 2023

CIP - Kataložni zapis o publikaciji

Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

821.163.6-93-82

ROŠEVI dnevi (36 ; 2023 ; Celje)

Mi mladi smo kjut : 36. Roševi dnevi 2023 : zbornik izbrane proze, poezije in drame : Celje, marec 2023 / [uredila Tatjana Vidmar ; besedili izbrali Barbara Korun in Neli Kodrič Filipič ; likovni prispevki učenci in učenke OŠ Frana Roša Celje ; foto Dejan Petrovič, arhiv OŠ Frana Roša]. - Celje : Javni sklad Republike Slovenije za kulturne dejavnosti, Območna izpostava, 2023

ISBN 978-961-7152-54-8

COBISS.SI-ID 145865987

36. ROŠEVI DNEVI 2023 MI MLADI SMO KJUT

Besedila sta izbrali:

BARBARA KORUN je pesnica, pisateljica in esejistka. Diplomirala je iz primerjalne književnosti in skoraj dve desetletji učila na gimnazijah. Nekaj let je delala tudi kot lektorica in dramaturginja v slovenskih gledališčih, sedaj ima status samozaposlene književnice. Njena prva zbirka je bila nagrajena kot najboljši prvenec leta, njena četrta zbirka Pridem takoj (2011) pa je dobila Veronikino nagrado kot najboljša slovenska zbirka leta. Piše tudi kritike in eseje ter aktivno promovira poezijo, ki jo pišejo ženske. Od leta 2013 organizira redna mesečna srečanja ob branju novih zbirk slovenskih pesnic Pesnice za pesnice, za kar je leta 2020 dobila nagrado mira Slovenskega centra PEN. Njeno pesniško delo je objavljeno v petnajstih samostojnih knjižnih prevodih in v preko osemdesetih antologijah v več kot dvajsetih jezikih. Njena sedma, zadnja pesniška zbirka z naslovom Idioritmija (2021) je bila nominirana za Jenkovo nagrado, ki jo za poezijo podeljuje Društvo slovenskih pisateljev.

NELI KODRIČ FILIPIĆ je večkrat nagrajena pisateljica, ki piše od leta 1995. V tem času je napisala vrsto odmevnih romanov za mlade bralce, pa tudi nekaj slikanic za otroke, scenarijev za stripe. V svojih delih odpira teme, povezane z obdobjem odraščanja in iskanjem identitete. V realistično zasnovane pripovedi vpleta časovne preskoke, fantastično-pravljичne aluzije na knjige, skrivnostnost, nepričakovane zaplete in razplete. V zadnjem času piše tudi poezijo in kratke zgodbe za odrasle (revijalna objava). Svojo strast do pisanja kot mentorica že vrsto let deli z različnimi skupinami pisk in piscev.

Nekaj njenih romanov za mladino: Lov na zvezde (Založba Mladinska knjiga/Založba MK, 1995), Na drugi strani (Založba MK, 2004), Kaj ima ljubezen s tem (Založba MK, 2009), Solze so za luzerje (Založba MK, 2013), Povej mi po resnici (Založba MK, 2017), Fonta (Cankarjeva založba, 2021).

Uvodnik: Barbara Korun

Ocene nagrajenih besedil: Neli Kodrič Filipić

Naslov zbirke: MI MLADI SMO KJUT

(izbrani naslov je verz iz pesmi Lajf je tak kjut;

avtorica Zaja Postružnik, OŠ Olge Meglič Ptuj)

Avtorica logotipa Roševih dni: Tina Pregelj Skrt

Avtor fotografij: Dejan Petrovič

Slika na naslovnici: Julija Bukovec, 8. b

Izbrane ilustracije:

Anastasija Dornik, 9. b

Neja Jelić, 9. b

Toja Lin Jeršin, 8. b

Ana Kalkan, 9. b

Pija Kramarič, 9. b

Lara Lazić, 8. a

Matevž Obrez, 9. a

Gloria Plavšić, 9. b

Pia Lara Podjaveršek, 8. b

Nikita Resman, 9. a

Nai Romanić, 9. b

Maruša Rozman, 9. b

Tia Ržen, 9. a

Danaya Elyne Samba, 9. b

Neža Škorja, 9. a

Anamarija Škrinjar, 9. b

Ela Uhan, 9. b

Ema Volavšek Kovač, 9. b

Njihova mentorica je likovna pedagoginja Lijana Klančnik.

Organizacijski odbor:

Vojin Mlinarević, ravnatelj OŠ Frana Roša, Celje

Ljudmila Conradi, soustanoviteljica srečanja

Lucija Hanjšek, knjižničarka na OŠ Frana Roša, Celje

Mojca Pliberšek, OŠ Frana Roša, Celje

Sebastjan Volavc, JSKD – Območna izpostava Celje

Tatjana Vidmar, JSKD

SEZNAM MLADIH LITERATOV, sprejetih v literarno delavnico 36. ROŠEVIH DNI 2023, po abecednem redu

NAGRAJENI AVTORJI:

- (*šifra*) **Jezikalka**, **Karioka Magdalena Dziedzic**, mentorica Zala Vidic, OŠ Antona Tomaža Linhart, Radovljica (poezija)
- **MEKSI_RD_JSKD_2023**, **Jurij Gliha**, mentorica Karmen Oset Žibret, OŠ Blaža Arniča Luče (proza)
- *morris*, **Veronika Kotnik**, mentorica Biserka Hrnčič, OŠ Gustava Šiliha Velenje (proza)
- *Metulj*, **Tinkara Nagode**, mentorica Sergeja Šorli, OŠ 8 talcev Logatec (proza)
- **PEVKA**, **Zaja Postružnik**, mentorica Renata Debeljak, OŠ Olge Meglič Ptuj (poezija)

ZA LITERARNO DELAVNICO IN OBJAVO V ZBORNIKU SO IZBRANI ŠE:

- **ELITA**, **Nuša Bohak**, mentorica Karmen Zupanc, OŠ Polzela (poezija)
- **1989TS**, **Kaja Cajner**, mentorica Vlasta Povše, OŠ Mozirje (poezija)
- **TONKA_RD_JSKD_2023**, **Tinkara Čopič**, mentorica Karmen Oset Žibret, OŠ Blaža Arniča Luče (proza)
- *Kjut Lajf*, **Lena Čulk**, mentorica Anamarija Lah Šuster, III. osnovna šola Celje (poezija)
- **MOZAIK 77**, **Uroš Germek**, mentorica Vesna Šare, OŠ Dušana Bordona Smedela – Koper (proza)

- *POET*, **Tobija Lakić**, mentorica Sonja Lenarčič, OŠ Kidričevo (poezija)
- *izabela2008*, **Izabela Mavrar**, mentorica Petra Guna, OŠ Simona Kosa Podbrdo (proza)
- *Blatni vitez*, **Julija Plut**, mentorica Maja Bajd, OŠ Naklo (poezija)
- *Spominčica*, **Ajda Pogelšek**, mentorica Romana Daugul, III. osnovna šola Celje (poezija)
- *Šepet*, **Marjeta Povše**, mentorica Valentina Toman Čremožnik, OŠ Šempeter v Savinjski dolini (poezija)
- *DOMIZVERZOV13*, **Žana Praunseis**, mentorica Vlasta Povše, OŠ Mozirje (poezija)
- *AktivnaJaz*, **Ajda Šoštarič Finžgar**, mentorica Zala Vidic, OŠ Antona Tomaža Linhartaradovljica (proza)
- *Veter*, **Mia Šuc**, mentorica Monika Javornik, OŠ Šmarje pri Jelšah (proza)
- *(PRI)LJUBLJENA*, **Izabela Veber**, mentorici Dobrila Vučenović, Mojca Cestnik, OŠ Polzela (proza)
- *EKOLOGIJA*, **Maj Timotej Vodeb**, mentorica Blanka Skočir, OŠ Frana Roša Celje (poezija)

UVODNI POZDRAV RAVNATELJA

36. Roševim dnevom na pot

Spoštovani mladi ustvarjalci, ustvarjalke, mentorji in člani komisije. Dobrodošli na sklepno dejanje Roševih dnevov, literarnega srečanja vseh nadebudnih literatov, ki svoje misli in občutenja izražajo v pisni obliki slovenskega jezika. Tema letošnjega natečaja je uporaba slenga, zato nosi literarni izziv naslov LAJF JE TAKO KJUT. Ravno sleng, ki zaznamuje vsakokratne generacije učenk in učencev, je zaradi svoje sproščene sodobnosti organski in »nalezljiv«. Kot tak predstavlja protipol knjižnega jezika, ki ga skozi zrelo obdobje osvojimo, negujemo in nenehno gradimo. Tako so nastala številna zanimiva dela, vsaka osnovna šola pa je bila ob povabilu na sodelovanje omejena z največ dvema avtorjema. Ob zaključku literarnega natečaja, ki se je končal 16. januarja 2023, je komisija, v sestavi pesnice Barbare Korun in pisateljice Neli K. Filipić, izbrala najboljša literarna dela. Tako naša zaključna prireditev omogoča mladim izbranim avtorjem udeležbo na enodnevni literarni delavnici, sočasno pa je organizirana tudi posebna delavnica, namenjena mentorjem. Temeljna cilja Roševih dnevov sta: srečanje in izmenjava mnenj ustvarjalcev in mentorjev ter ohranjanje dolgoletne tradicije, ki ima svoje poslanstvo v ustvarjalnem poklonu, spominu pomembnega ustvarjalca, varuha maternega jezika Frana Roša, ki je deloval v Celju.

Vsem sodelujočim se za sodelovanje iskreno zahvaljujem, saj tako skupaj sooblikujemo pomemben člen naše identitete, slovenskega jezika tako v matični domovini kot v zamejstvu.

*Vojin Mlinarević,
ravnatelj OŠ Frana Roša, Celje*

UVODNIK ROŠEVI DNEVI 2023

Šestintrideset let (šestnajst kot učenka, dvajset kot učiteljica) sem preživela v šolskih učilnicah in še danes sem prepričana, da je umetnost najodličnejše vzgojno sredstvo – da nas najhitreje pripelje do vprašanja, kdo smo, in nas najbolj učinkovito prisili, da se z njim temeljito ukvarjamo. Mislim, da se to vprašanje sicer skozi zgodovino ponavlja, da pa je odgovor vsakič nov, drugačen – ne le da se razlikuje za vsako družbo, temveč skozi čas tudi za isto osebo. Umetnost je nedvomno najodličnejše vzgojno sredstvo, seveda le, če (se) želimo vzgojiti v sočutne, sodelujoče, srečne, samostojne, svobodne in (samo)kritične ljudi (tu mislim take, ki znajo razlikovati med »slabim« in »dobrim« v etičnem smislu).

Izmed umetnostnih smeri pa ima literatura še posebej odlično mesto, saj vznikla iz jezika. Zato bi se vam rada najprej zahvalila: to, da se ukvarjate z literarnimi besedili, tako ali drugače, da literaturo berete, pišete, se pogovarjate o njej, razmišljate, se ob njej vzpostavljate – to je nekaj najbolj dragocenega za vse nas, za našo družbo. To pa zato, ker je beseda prenašalec smisla – in svobode. Vsakdo ima pravico, da čuti in potrebuje, kar čuti in potrebuje – in pisanje in branje je ne le spoštovanje drugačnosti, temveč seznanjanje z njo in njeno sprejemanje – je temeljni vodnik so-bivanja. Zato vidim literarna besedila kot priložnost, da se začnemo resnično pogovarjati, se slišati in se izraziti – in se tako za-so-čutiti z drugimi. Literatura je medij, v katerem ni napačnih niti pravih odgovorov, je samo moj in tvoj odgovor. In moje in tvoje vprašanje. In sočutje in spoštovanje. Upam, da bo obojega obilo!

V letošnjih besedilih (bilo jih je 45) sem zaznala, kaj vse muči današnje osnovnošolce – veliko je tega. Veliko osamljenosti in izpostavljenosti neusmiljeni kritiki drugih, tako starejših kot vrstnikov. Že Shakespeare je govoril o literaturi, ki nam nastavlja ogledalo. Kar tokrat vidim v

njem, je – naših najmlajših ne učimo sočutja, predvsem ne sočutja do samega sebe, ki je temelj vsakršnega razumevanja, kritičnosti in sprejemanja drugih, ne učimo jih, da jih imamo radi take, kot so, temveč jih kot družba usmerjamo v pehanje za uspehom – pa naj bo to materialni ali (na)videzni. Družba, v kateri je bolj pomembno, da smo brez podočnjakov in lepo oblečeni, kot da smo srečni in igrivi, in predvsem, srečni skupaj. Da je bolj pomembno, kakšne so naše ocene, kot to, ali smo žalostni ali veseli ali v stiski ali ljubljani. Biti sprejet med vrstnike tak-a, kot si – nikoli se ni zdela ta želja težje uresničljiva – in nikoli ni bilo toliko nuje, pri tem spregledati sebe, svoje bistvo. Epidemija nevidnosti – vedno več mladih, ne le pri nas, tudi po svetu, poroča o tem, da se počutijo spregledane, neslišane. Da so se bili prisiljeni izključiti, se odrezati od samih sebe. Se rezati, da se začutijo. Kaj nam imajo povedati o »nevidnem« nasilju, o zlorabi, ki jo vsakodnevno izvajamo sami nad sabo in nato tudi nad njimi? Kakšna je njihova podoba sveta?

S kolegico Neli Filipić sva vam pazljivo prisluhnila. Radi bi za objavo izbrali vseh 45 besedil, ki so prispela na natečaj – a žal ni bilo mogoče. Zato sva se odločili za tistih nekaj, ki so bila najbolj večje izpisana in najbolj pristna – žal gre verjetno pri tem za spise učenk in učencev iz višjih letnikov. Izbrali sva tiste, v katerih se izpoved družji s prepričljivo igro besed – kajti igra, in z njo domišljija, je človekova temeljna lastnost. Zaradi nje in svoje neverjetne zmožnosti spreminjanja in prilagoditve bomo ponovno našli pot do sebe in drug do drugega.

Zmeraj bolj sem prepričana, da so sreča, radost, igra, naš prvi smisel. A nihče se ne more igrati in radostiti sam. Delite svoje zgodbe, svoje misli in domislice, svojo žalost in skrbi, svoje igrarije in razposajenosti v čim bolj številnih literarnih (o)srečevalnicah!

Barbara Korun

NAGRAJENA BESEDILA

po abecednem redu

MATEMATIKA

Pogledam na uro,
kazalci se počasi vrtijo,
skoraj se mi zdi,
da že spijo.

Prebudi me njen krik »TIŠINA«
slišala sem le svoje ime,
v moji glavi je čista praznina,
preprosto odgovorim »Ne vem«.

Potence, enačbe, trikotniki,
kaj je tega sploh fora?
Tamali se jagajo po hodnikih,
prava nočna mora!!!

»Danes bom rab'la kandidate tri«,
se ponovno njen glas oglasi.
S čela hitro pot teče mi,
po glavi pa sto misli mi leti.

Pravi čas nas reši ta zvok,
ves pot mi steče z rok.
Hitro kot strela skozi vrata stečem,
dalje torbo po hodnikih vlečem.

Ela Uhen 9.B

Ocena besedila:

Pesem nas v petih štirivrstičnih kiticah prestavi v matematično učilnico, kjer se, kot pove, kazalci ure počasi vrtijo, tako kot se to sicer dogaja, ko človeka čaka negotovost preizkušnje. Že v naslednji kitici se soočamo s strahom pripovedovalke pred neizprosnim nastopom profesorice, ki napove izpraševanje. Avtorica z besednim minimalizmom predstavi dušeči trenutek, v katerem se mentalna stiska mrzlično prepleta z motečimi zvoki šolskega hodnika. Čas, za katerega se zdi, da dela proti njej, jo končno le odreši napetosti in strahu; tokrat ji je uspelo izmuzniti se. A ko svobodna zbeži skozi vrata, je breme kljub temu težko. Čustveno nabita pesem, težko vzdušje ..., vse to je predstavljeno brez odvečnih besed, skopo a precizno – in deluje.

Neli Kodrič Filipić

KAJIN BEG

Kot otrok si vsak nekaj želi. Eni si želijo igrače, drugi denar, tretji uspešno in bogato prihodnost. Jaz sem si od malih nog želela boljše starše. Ime mi je Kaja in imam šestnajst let. Živim v Sloveniji, na meji z Italijo in Avstrijo. Imam še sorojenko, ki ji je ime Zoja in je stara šest let. S sestro, pravzaprav polsestro, se imava zelo radi.

Oče in mama sta se ločila, ko sta izvedela zame. Oče je hotel, da mama naredi splav, ona pa ni želela, zato jo je zapustil. Zdaj se mama vede do mene, kot da sem kriva za njuno ločitev.

Včasih se zamislim in seciram celotno situacijo na delčke sestavljanke. Na trenutke en košček mene res misli, da sem kriva, da jo je oče zapustil. Na drugi strani se oče vede do mene zelo priliznjeno, in to samo zato, ker noče, da ga za karkoli obtožujem. Kljub temu ga, lahko ga krivim za vse. Nanj sem predvsem jezna, ker je zapustil mamó in ne zato, ker sploh ni hotel, da se rodim, čeprav mislim, da se to sliši veliko huje. Oče je sedem let za tem, ko sem pokukala na svet, spoznal novo partnerko. Ona je kar v redu, ime ji je Maja. Z njo se velikokrat pošalim. Tako je čudno, da ne maram svojih staršev, vsi ostali pa so mi pri srcu. Na začetku novega leta se nam je v razredu pridružil nov sošolec. Bil je zelo zadržan, no, pravzaprav je še zdaj, a ne do mene. Zelo je čeden. Prvi dan, ko je stopil čez prag, mi je padel v oči. Lahko bi rekli, da sem se zaljubila na prvi pogled, vendar kljub temu držim svoja čustva na kratki vrvici. Prva dva tedna sva se med poukom samo spogledovala, potem pa je prišel čas seminarских nalog, ki smo jih delali v skupinah. Ne bi moglo biti bolje, saj sem bila v skupini s Karin, ki je moja najboljša prijateljica, in s tem fantom, ki mu je ime Miha.

Za nalogo smo morali opisati in ponazoriti, kako deluje brezžična elektrika. To nalogo smo dobili pri fiziki. Moram priznati, da ne maram elektronike. Raje bi poljubila krastačo, kot da bi se morala kdaj ukvarjati s

tem. Kljub temu pa si nisem smela dopustiti slabe ocene. Za pripravo seminarske naloge smo se prvič srečali preko zooma.

Moji strahovi so bili kot prepad brez dna. Bila sem zelo živčna. Vse pa je samo še poslabšalo Karinino drezanje v najino simpatijo. Dogodki so tako sramotni, da vam jih raje ne bom pripovedovala. Še zdaj, ko se z mislimi vračam k temu dogajanju, se bi najraje pogreznila v tla.

Po eni uri Karininega nakladanja, kaj vse bi morali narediti za popolno predstavitev, naju je zapustila z besedami: »Brez veze! Z vama si ne morem pomagati.« Pred očmi mi je nastala meglica. »Kajjjjj? Ne mi narediti tega!« sem si v mislih zakričala tako močno, da sam upala, da tega nisem spregovorila. Nisem pa naju mogla pustiti v grenki in srhljivi tišini, zato sem vprašala: »Ali že imaš kaj izkušenj z brezžično elektriko?« Tako bedastega vprašanja še nisem spregovorila do tistega trenutka, a je deloval. Odgovoril mi je z besedami: »Ja, ali želiš, da ti pokažem moj mini Tesla »coil«?« Glas, ki je prihajal iz njegovih ust, je bil žameten, mehak in globok. Ob njegovih čisto preprostih besedah sem se stopila kot čarovnica, ki jo poliješ z vodo. Moj odgovor je bil: »Z veseljem.« Delovanje njegovega izuma mi je opisal zelo natančno, a vse, kar sem si zapomnila, je bil njegov glas in pogled, ki mi ga je namenil med razlago.

Projekt smo morali narediti do konca februarja in od takrat je najina vez postajala samo še močnejša in močnejša. Zdaj se neprestano pogovarjava, tudi preko instagrama, snapchata, imam celo njegovo telefonsko številko.

Na žalost bo kmalu konec pouka, kar bo močno omejevalo moje stike s prijatelji, predvsem z Mihom. Košček mene pa komaj čaka na poletje in počitnice. Zelo imam prepletena občutja. Ljubezen me meša, težave doma pa se samo še stopnjujejo. Hvala bogu, da je jutri petek, ker potrebujem počitek. Zadnje čase zelo razmišljam, kaj vse mi gre narobe v življenju. To mi jemlje moči.

Takoj po pouku sem skočila pod tuš, da sem zbistrila misli. Takoj za tem sem si šla pripraviti paniranega piščanca. Medtem ko sem kuhala in jedla, sem se tudi učila francoščino preko spleta, saj bi naslednje leto rada odšla v Francijo.

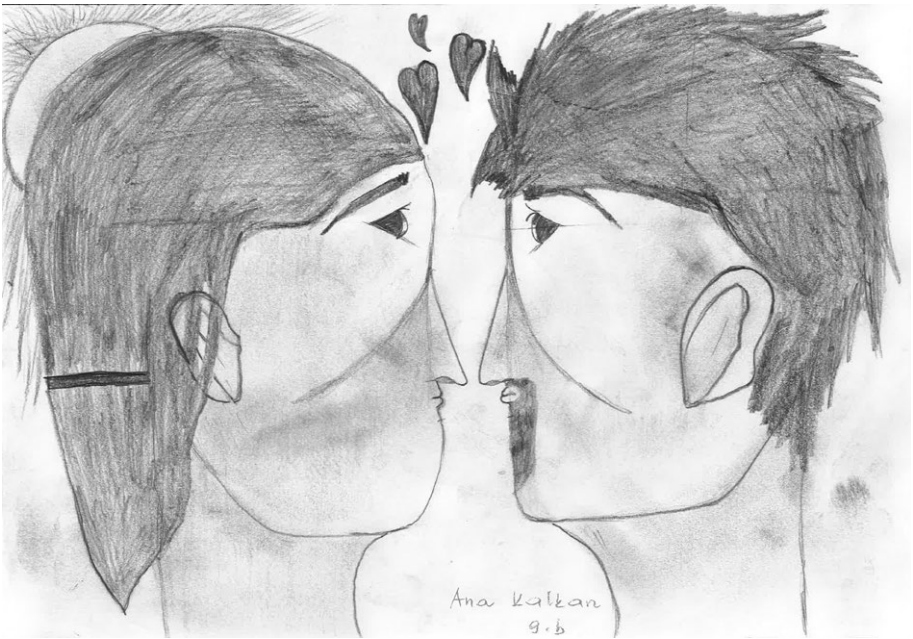
Mama je prišla domov ob štirih. Jaz sem takrat gledala novo serijo, ki sem jo odkrila prejšnji mesec. Bila je zelo slabe volje, pa sploh ne vem zakaj. Odšla je v kuhinjo in se začela dreti. Prišla je v dnevno sobo ter kričala name, zakaj nisem pomila posode za sabo. Bila sem malo presenečena in prestrašena, zato sem jo vprašala, zakaj je zadnje čase tako razdražena. Z jezo mi je odgovorila, da ji gre v življenju vse narobe, od kar sem se rodila. Ob teh besedah so se mi stisnila pljuča, za trenutek nisem mogla dihati, oči pa je zajel cunami solz.

Vstala sem s kavča, šla mimo nje, jo zrinila z ramo in zbežala gor po stopnicah. Vrata sem zaloputnila tako močno, da se je slišal odmev po celotni hiši. Vedela sem, da gre mama po stopnicah navzgor, zato sem zaklenila vrata. Trkala je po vratih ter se opravičevala, medtem ko sem jaz močila blazino s solzami.

Zjutraj nisem šla v šolo. Razredničarki sem napisala opravičilo, v katerem sem navedla, da sem bolna. Zlagala sem se, a mi to v tistem trenutku sploh ni bilo pomembno. Mama ni vedela, da »špricam« šolo. Ko je odšla v službo, sem začela pakirati kovček. Odločila sem se, da bom zbežala. Spakirala sem v minuti in odšla. Vseeno mi je bilo, kaj se bo zgodilo, samo stran od doma sem hotela. Prva misel je bila babi Ančka, edino ona me razume, pa še precej blizu je doma in vem, da me bo ščitila.

K njej sem prispela res hitro, ker poznam nekaj bližnjic. V tistem trenutku, ko sem stopila čez prag, sem spremenila mišljenje. Pomislila sem: »Zakaj bi šla k babici? Samo še huje bo, poleg tega pa jo bom obremenjevala«. Vedela sem, da moram nekam zbežati. Samo kam?

Zgrabila me je panika. Hitro sem odšla izpred hiše, da me ne bi babi opazila skozi okno. Moja glava je bila na čisto napačnem mestu. Začela sem se vračati domov, vendar sem se na pol poti ustavila na travniku. Hotela sem se sprostiti in ne vem kako, ampak mi je uspelo. Gledala sem v oblake in si mislila polovico usode si lahko ustvariš sam, polovica je že tako in tako zapovedana. Ne spleča se sekirati v življenju, preprosto si ga moraš narediti takšnega, da boš v njem užival, tudi če te v njem kaj zelo prizadene. Konec koncev pa se ne smeš bati bolečine, saj te takrat še toliko bolj potre.

Nekaj minut sem še gledala v oblake, ko sem naenkrat zaspala na polju z mislijo: »Ironija je, da vsak hoče iti v nebesa, a nihče noče umreti.«

Ocena besedila:

Zgodba, ki so konča s stavkom »Ironija je, da vsak hoče iti v nebesa, a nihče noče umreti«, je prvoosebna pripoved šestnajstletnice, ki si bolj kot kaj drugega želi, da bi imela boljšo družino. Najprej opiše stiske, ki jih ima zaradi ločitve staršev, ob mami, ki ne skriva, da bi ji bilo lažje, če hčerke sploh ne bi rodila. Dekletu šola nudi uteho; tam ima prijatelje in novega sošolca, ki je njena simpatija. Medtem ko je razpeta med ljubeznijo do fanta in bolečino zaradi težav doma, ji razmišljanje o življenju jemlje moči. Zdi se, da je rešitev iz zadušljivega domačega vzdušja pobeg od doma. Otožna zgodba, v kateri se dogajanje prepleta z zrelim opažanjem protagonistke, se konča odprto. Namesto na pot v neznanu, se dekle na polju zagleda v oblake in zaspi.

Neli Kodrič Filipič

NA TEMNI STRANI RESNICE

V mrzlem in temnem hodniku glasbene šole je stalo več najstnikov, ki so čakali na pouk. Med vsemi je najbolj izstopala četverica, ki je kar blebetala in blebetala.

Najboljši prijateljici Katja in Sara, Katjin fant Nace in njegov najboljši prijatelj Jaka so sedeli na sivih klopeh, s hrbtom naslonjeni na steno iz belih zidakov. Vsak je govoril o svojih neumnih sošolcih in avšastih sošolkah, ko je Katja zašla na kruto temo.

»Najina sošolka je na drogah. Ima veliko problemov z mnogimi stvarmi v življenju, zadaj pa je še odvisnica od skoraj vseh drog, ki obstajajo.«

Sara je dodala: »Res je hudo, ampak si je sama kriva, da je tako.«

Jaka se je na glas zasmel: »To je skoraj tako kot midva, kajne Nace?«

»Kar zase govori,« mu je odvrnil Nace.

»Kdo pa je prinesel travo?« je rekel Jaka.

Nace je pogledal Katjo, ki ga je prestrašeno gledala, in razmišljal, kako naj se reši iz te situacije.

»Ti si prinesel travo in me ne obtožuj za stvari, ki jih nisem storil!« je rekel in se obrnil stran.

V tistem trenutku pa ga je Jaka potegnil za roko in ga zabil v steno.

»Da lažem?! Samo prikriti hočeš resnico pred Katjo!!!«

Naceta je pobral s tal in mu dal močno zaušnico. Nace ga je porinil nazaj ter ga boksnil v trebuh.

»Utihni!!!« se je zadrl.

Začela sta se pretepati. Vlekla sta se za lase, brcala sta se v noge, se porivala in udarjala. Sara in Katja sta vstali in se odmaknili. Katja je jokala od strahu, Sara pa je strmela z odprtimi usti.

Nace je Jako udaril s takšno silo, da se je sesedel na tla in na marmor-

na tla pljunil kri. Gledal je v tla v šoku, bil je zadihán. Nace je sprva stal v pripravljenosti, da Jaka ponovno spravi na tla, ko pa se mu je zazdelo, da se Jaka ne bo pobral, je stopil korak nazaj.

V tistem je Jaka vstal, prijel Naceta za glavo ter ga zabil v steno. Nace je nezavesten obležal na tleh, iz nosu mu je tekla kri, na čelu je imel krvavečo rano, na steni pa je ostal krvav madež. Katja je skočila k njemu, solze so ji polzele po bledih licih, dvignila je njegovo glavo.

»Nace?«

Obrnila se je proti Jaku: »Poglej, kaj si storil!«

V tistem trenutku se je Jaka zavedel svojega dejanja.

»Ubil sem svojega najboljšega prijatelja,« si je mislil.

V šoku je stopil dva koraka nazaj, se sesedel na klop in si z rokama segel v lase. Sara je bila preplašena, a je zbrala pogum in zavpila Jaku:

»Ti, ti bedak!«

Jaka je dvignil pogled, Sara pa mu je dala klofuto in stekla stran. Zavedala se je, da jo Katja potrebuje, a ni vedela, kako pomagati, zato se ji je zdel pobeg najboljša rešitev.

Učenci na hodniku so zaskrbljeni iskali pomoč, ko so v hodnik vstopili policisti skupaj z ravnateljem glasbene šole.

»Umaknite se, vse bo v redu!« je zaklical policist levo od ravnatelja.

Nihče ni razumel, kaj se dogaja. Drugi policist je pokleknil poleg Naceta: »Umakni se punca, tole je pa resna poškodba. Pokličite reševalce, takoj!«

Policist jo je odrinil stran.

»Menda hud pretep in celo prepovedane substance,« ji je rekel policist, ki je stal ob ravnatelju, jo dvignil s tal in jo postavil k steni. Katja se ni upirala, čeprav je hotela kričati na policiste, ker ji niso pustili biti ob Nacetu, hkrati pa je vedela, da mu bodo pomagali.

Ko so prispeli reševalci, so se dolgo mučili, da so Naceta lahko dvignili in ko so ga končno spravili na voziček, sta se Jaka in Katja ponudila za spremstvo do bolnice.

»Kar mislita si,« jima je rekel policist s temno brado. »Z nami gresta na zaslišanje.«

Prijeli so ju policisti, ki so ju držali vse do njihovega avtomobila, in ju posadili vanj. Katja je v sprednjem ogledalu lahko videla, kako so reševalci Naceta spravili v reševalni avtomobil in se z njim odpeljali. Prišli so do policijske postaje. Zvlekli so ju iz avtomobila in ju privedli do čakalnice, kjer je za belo mizo sedela starejša dežurna policistka. Stopili so k mizi, kjer si je policistka poravnala očala in pogledala prestrašena najstnika, ki sta kot zamrznjena stala ob mizi.

»Kaj pa imamo tukaj?« je vprašala policista, ki je stal poleg njiju.

»Tale dva mulca sem pripeljal direktorju na zaslišanje.«

»Vas že čaka v sobi dve,« mu je odvrnila policistka.

Policist se je obrnil proti Katji in Jaku: »Zdaj pa me poslušajta. Šli bomo v tisto sobo.«

S prstom je pokazal na siva vrata.

»V tisti sobi se ne laže in kakršni koli laži bomo prišli do dna, zato si kar ne domišljajta, da sta zvita.«

Oba sta prikimala in hitro korakala za policistom do vrat. Odprl je vrata, da sta lahko Katja in Jaka vstopila v sobo ter nato še sam stopil vanjo.

»Dober dan,« sta plašno pozdravila.

Soba je bila siva in skoraj prazna, izstopala je le rjava miza sredi sobe in ob njen par stolov. Za mizo je sedel moški s košatimi brki.

»Sedita,« ju je povabil.

Sedla sta in sklonila glavi.

»Slišim, da smo imeli nekakšno nezgodo,« ju je povprašal z grozljivo hrapavim glasom.

»Jaz sem kriv, ona nima nič s tem,« je priznal Jaka. »Jaz sem ga udaril in jaz sem kriv, da je v nezavesti.«

Zajokal je.

»Pošteno priznanje mladenič. O tvojem dejanju se bomo še pogovarjali, ampak zdaj me bolj zanima, kaj je z drogami. Menda je bilo ravno to razlog pretepa,« mu je odvrnil direktor policije.

Jaka je dvignil pogled: »Včasih greva z Nacetom kadit travo, a tega ni hotel priznati Katji in zaradi tega sem bil tako jezen nanj, da si nisem mogel pomagati,« je priznal in sklonil glavo.

»Poslušaj me poba, za vse, kar si mi zdaj povedal, so predpisane dokaj visoke kazni!«

Prekinila ga je dežurna policistka, ki je vstopila skozi vrata: »Starši deklice so tu.«

Katja je bila šokirana, da so klicali njene starše, saj ni storila ničesar.

»Naj gre,« je rekel direktor, »tako ali tako je nedolžna.«

Katja je vstala, odkorakala iz stavbe in na parkirišču jo je objela mama. Katja je bila vesela, da jo vidi, a ni bila srečna.

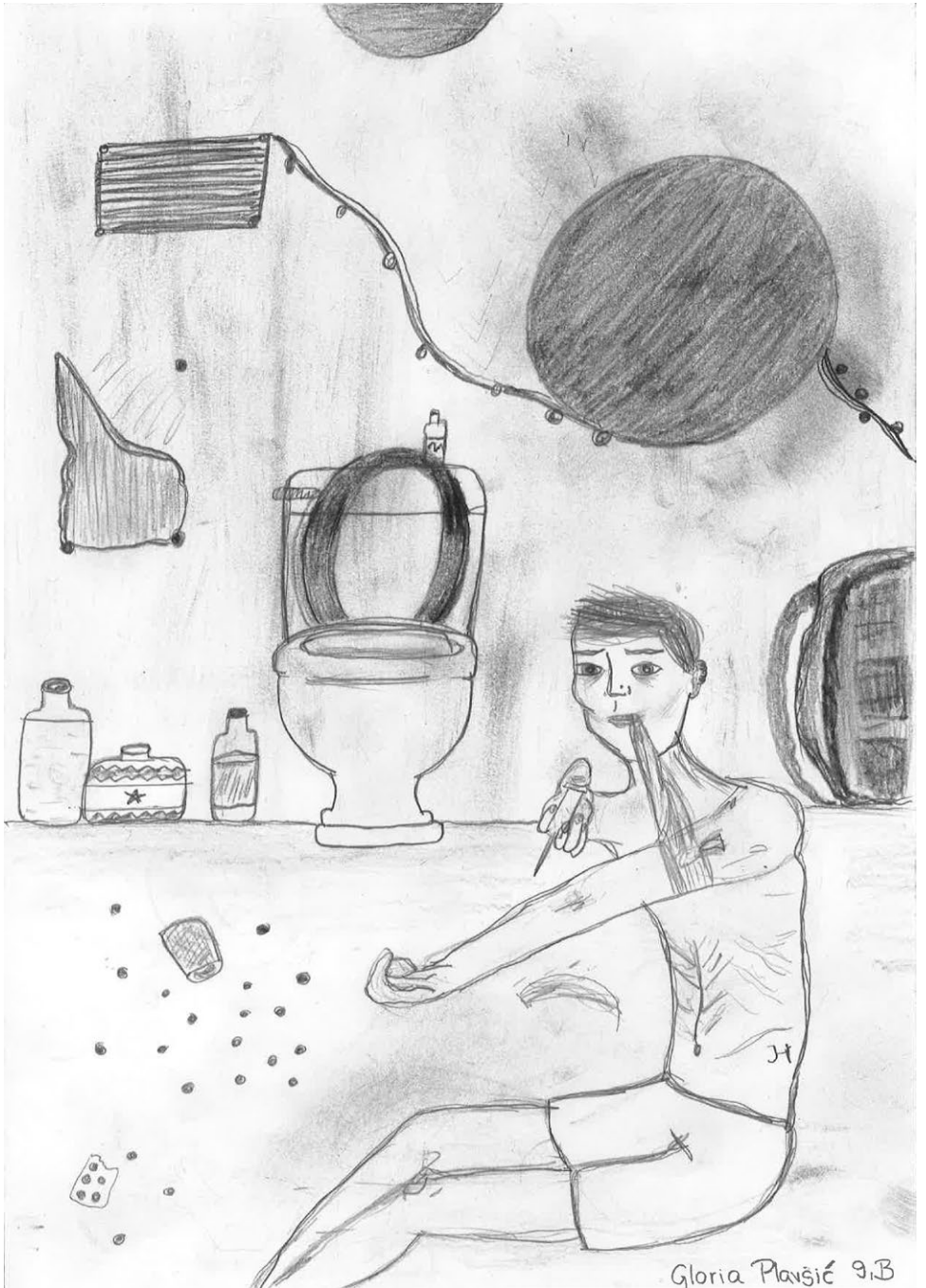
»Kaj pa Nace?« je vprašala mamo.

»Ne vem, Katja, sem pa vesela, da si včeraj povedala ravnatelju, kar si izvedela o Nacetu in Jaku. Sedaj tega še ne bosta razumela, a mogoče si jima s tem rešila življenje. Ponosna sem nate.«

Ocena besedila:

V prvem delu dinamične pripovedi, ki se izmenjuje z napetimi dialogi, spoznamo odnos sošolcev, dveh deklet in dveh fantov. Fanta se zapleteta v prepir glede drog. Medsebojne obtožbe hitro napredujejo v pretep; fant obleži v krvi. »Ubil sem svojega najboljšega prijatelja,« si je mislil nasilen literarni lik, dekle pa mu prisoli klofuto in pobegne. V drugem delu se mladi soočajo s policijsko preiskavo, medtem ko rešilec odpelje žrtev v bolnišnico. Zgodba o vroči krvi, drogah in spoznanju o krivdi, bralca ne pomiri s cenanim srečnim koncem, pač pa napove možnost zdravega soočanja z življenjem z besedami mame protagonistke: fanta tega še ne bosta razumela, a morda jima je dekle s priznanjem rešila življenje. Zrelo in močno pisanje.

Neli Kodrič Filipič

Gloria Plavić 9.B

ZGODBA MOJE RANE

Vsaka rana ima drugačno zgodbo, ampak moja zgodba ima enake rane.

Ne znam vam ravno povedati, kdaj sem prvič pogledala zapestje in ga primerjala s papirjem. Vem le to, da je bilo zgodaj, prezgodaj.

Bilo mi je že skoraj vsakdanje, da je oseba, ki sem jo imela tako rada, spravljala svojo jezo name. In da vam takoj odgovorim na vaše vprašanje, zakaj nisem nikomur povedala. Poskušala sem, zares sem poskušala. Dala sem vse, kar sem lahko in še več, da bi to ustavila. Ampak mami mi je vedno govorila, da je to normalno in se dogaja vsem. Da to delajo vsi očetje in da je bil moj dedek do nje enak, ko je bila majhna.

Pogosto sem se pretvarjala, da spim, ko je oče prišel ponovno pijan domov. Če sem spala, je pozabil name in se raje znašal nad mamo. Zatiskala sem si ušesa, da ne bi slišala kričanja, razbite posode in maminih prošenj, naj neha. Moje solze so po licu tekle hitreje kot mami kri iz ustnice.

Ampak karkoli nama je naredil, ga nisem sovražila. Težko priznam, a imela sem ga rada, preveč rada. Vsako jutro se je obnašal, kot da se prejšnji večer ni nič zgodilo. Vprašal me je, kako sem spala, in me objel. Z istimi rokami, s katerimi mi je prejšnji večer naredil modrice. V šoli sem morala tudi poleti nositi dolge rokave, saj mi je že zmanjkalo izgovorov, kje sem modrice dobila. »Oh ja, malo sem nerodna, padla sem s kolesom, udarila sem se v rob mize ...« Imela sem dovolj tega. Odločila sem se, da bom to zaupala še nekemu.

Po pouku sem se ustavila pred vrati šolske psihologinje. Želela sem potrhati, ampak roka me ni ubogala. Obstala sem pred vrati. Obrnila sem se in stekla domov. Odšla sem v sobo in zavihala rokav. Na roki

skoraj ni bilo več prostora, kjer bi lahko nadaljevala. Zares sem misli-
la, da si to zaslužim. Da bom s povzročeno bolečino na telesu izenači-
la bolečino v srcu. Zarezala sem. Prvič. Drugič. Tretjič. Vsakič globlje.
Ni me bolelo. Od vseh bolečin sem že otopela. Želela sem, da se s to
rano moja pot konča. Kri je tekla. Povsod je bila. Zaslišala sem znane

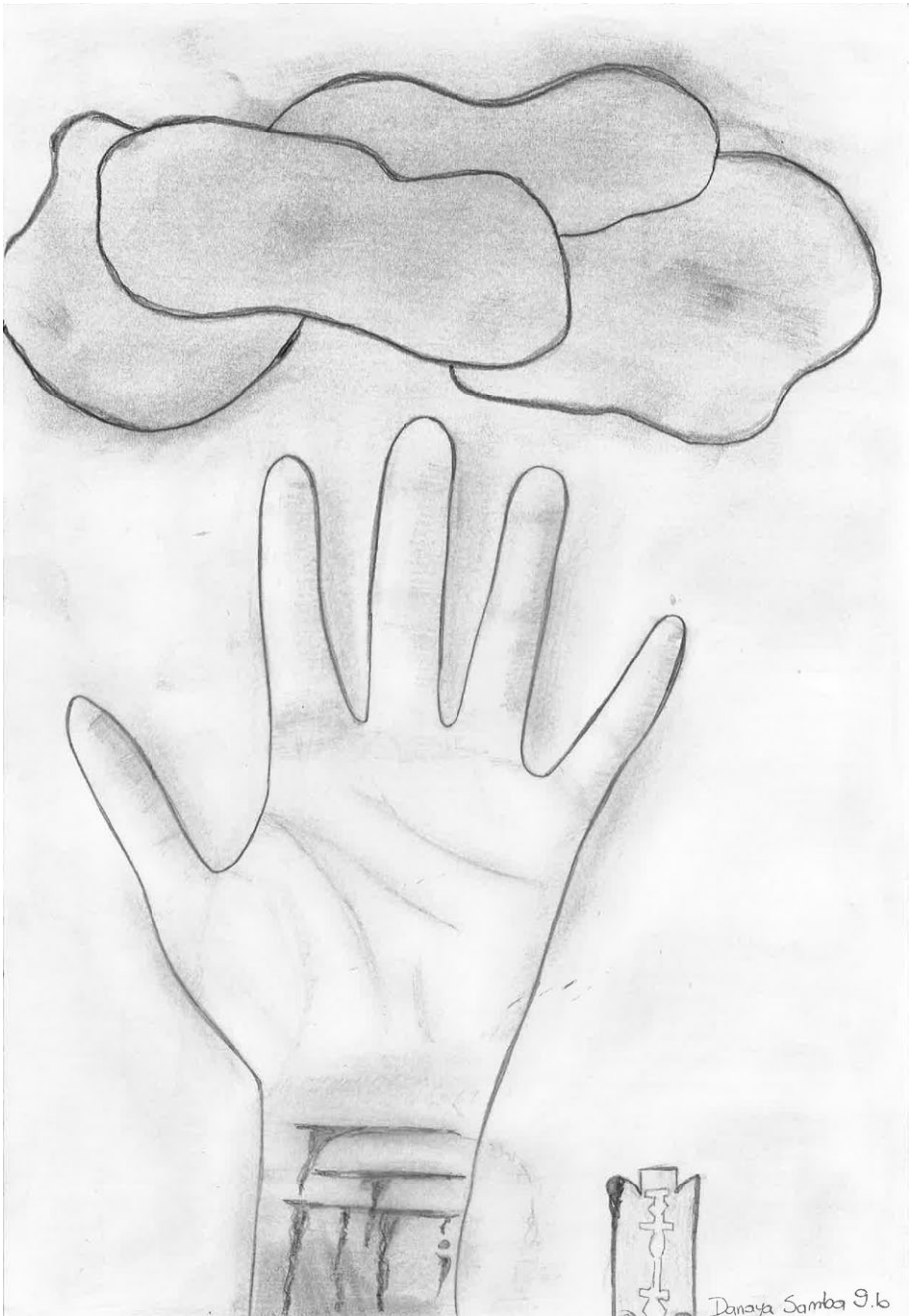

korake. Nisem se zmenila zanje. Rezala sem naprej. Zvok korakov je postajal tišji in moten. Vrata so se odprla in nož mi je padel iz rok. V tem trenutku se mi je pred očmi stemnilo in zgrudila sem se na tla. Zbudila sem se v popolnoma beli sobi. Bila sem utrujena in zmedena. Nisem se dobro spomnila, kaj se je zgodilo včeraj. Ob meni je sedel razlog za vse to, za vse moje bolečine. Moj oče. Ves bled me je držal za roko. Želel je nekaj povedati, a iz njegovih ust ni prišlo nič. Njegove oči so postale solzne in prvič sem videla solzo na njegovem obrazu. Globoko je vdihnil. »Poskušal sem, res sem poskušal, da ne bi imela enakega otroštva, kot sem ga imel jaz. Ko te gledam tako, vidim enak prizor, kot sem ga doživljal jaz. Časa ne morem prevrteti nazaj in popraviti napak, lahko pa ti zagotovim boljšo prihodnost.« Sedaj so bile tudi moje oči polne solz. »Ljubica, neskončno te imam rad,« je dodal. Iz njegovih ust sem prvič slišala te besede. Objel me je. A ta objem je bil drugačen. V tistem trenutku ga nisem več videla kot pošast, ampak samo kot svojega očeta.

Ocena besedila:

Zgodba moje rane je pretresljiva zgodba, ki seže bralcu do srca. Je prvoosebna pripoved dekleta o domačem nasilju, alkoholizmu in usodnih posledicah, ki jih ima to na mladega človeka, na nedolžno pričo in obenem žrtev te družinske dinamike. Slog je izčiščen in pripoved neposredna, besede brez okolišanja zarežejo – podobno kot rezilo protagonistke, ko se odloči, da bo čustveno bolečino poskušala premagati s telesno, ki si jo sama povzroči. Tako piše: *Zarezala sem. Prvič. Drugič. Tretjič. Vsakič globlje. Ni me bolelo. Od vseh bolečin sem že otopela.* To je krik na pomoč, ki je v zgodbi na srečo uslišan. Ko se dekle prebudi v bolnišnici, je ob njej oče, povzročitelj trpljenja, ki je spregledal: hčerki ne želi več povzročati trpljenja.

Neli Kodrič Filipić

Danaya Samba 9.6

LAJF JE TAK KJUT

Jezik nas mladih je težko opisati,
zato sem se odločila v teh stihih
ga za izgubljene starše podrobno orisati.

Slovar je za starše otrok na Štajerskem,
saj ob besedah, ki so moderne drugje,
staršem na Štajerskem mačka jezik pojé.

Nekatere so iz angleščine,
druge iz najstniščine,
zvenijo noro, abstraktno, vesoljsko,
prav nič po slovensko.
Je treba priznati,
da jih mladi znamo tkati,
nove tvoriti in stare v koše metati.

Tale fant je pa res smeš al čeden al dober,
Pa plis tiho, da ne bo me slišal,
ker nardila sem si že tako *bruko* (sramoto),
sem mu rekla baj baj in spregledal je kljuko.
Vseeno sem čist *nahajpana* ... oprostite ... navdušena!
Kk ... že spet te kratice,
pa *K* za jezo, nevoljo, krivice ...
Imedžiniraj (predstavljai) si,
kak *kjuti* je, ko *basket* igra,
mama spet gleda sus (suspicious),
ko greva na bus.

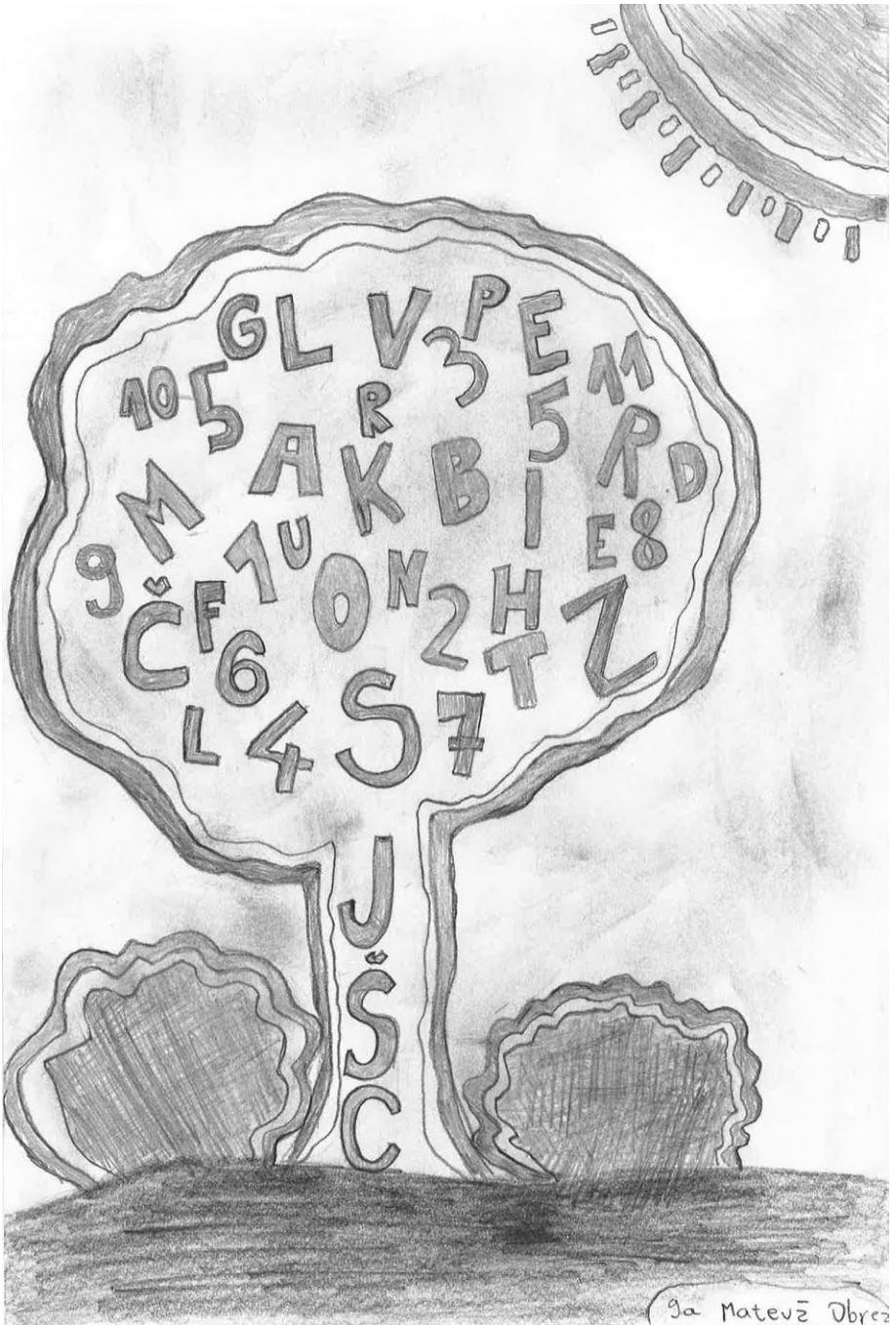
Da še ta čist štajerska mi ne pobegne,
pa ajde brajde in bus že potegne.
Na Štajerskem se ga za Martinovo vtrgamo.

V Ljubljani pa *pejmo mal vn*,
brez g-ja Primorci *hrejo km druhm*.

To so besede,
ki staršem povzročajo veliko zmede,
pravijo: »Treba je govoriti bolj knjižno!«,
jao ... čist dolgcajtno!!!

Še v knjige zaidejo,
ne vem, po kakem ključu tja pridejo,
da morda najstnikom te sovražnice v roke pridejo
in našo pozornost pritegnejo,
saj ostro, pravilno slovenščino v romanih popestrijo,
dodajo ji novo vrednost in jo obogatijo.

Dovolj bo o tem,
a zdaj in tukaj povem vam vsem,
mi mladi smo kjut,
naš jezik še bolj je kjut,
ni treba se bati,
se ob nerazumevanju jeziti,
da jezik slovenski bomo pozabili,
ga umazali ali razbili!
Z našim jezikom ga bomo le čist en mal dopolnili,
pokjutali in mladostniško obogatili.

9a Matevž Obrez

Ocena besedila:

Avtorica v prvoosebnelem pisanju že takoj na začetku pesmi razkrije, kaj je namen pesnitve: v stihih orisati jezik mladih, ki ga je težko opisati. Da ne bo pomote, pojasni še to, da gre za jezik mladine s Štajerske. Mladi pesniki ta *oris* v osmih kiticah nedvomno uspe na duhovit in originalen način. Lahkotno se poigrava z besedami in nas spretno vodi skozi »angloslovenščino«, ki je sicer sleng mladih, pri tem pa mimo-grede, a suvereno prikaže še drobce iz življenja mladih. Ko nas v zadnji kitici spomni, da so mladi *kjut* in da njihov jezik prav tako *kjut*, že vemo, da nam ni treba v skrabeti: slovenščina živi prav zato, ker raste in se razvija skupaj z mladimi. Tako jezik kot mladi se ne pustijo ukalupiti, in to izžareva tudi pesem.

Neli Kodrič Filipić

DRUGA IZBRANA BESEDILA

po abecednem redu

IŠČE SE ... ZVOK MIRU

TELEGRAM 1

Daleč stran

//Vseh slišanih zgodb ni lahko razumeti ...//

Daleč smo stran,
a ni dvoma verjeti.
Požira nas znotraj, lahko le opazujemo s preplašenimi očmi,
spremeniti ne moremo ničesar. Egoizem?
Njih enostavno ne briga. Egoizem?
Ne. Dojeli smo; ne preostane vam drugega
kot hrepeneče in hlipajoče verjeti
v krivično, ranljivo nemoč
vas, nas in vseh ostalih.

TELEGRAM 2

Zaklonišče

//Vseh slišanih pokov ni mogoče prešteti ...//

Z vsakega ovinka šumeče kot dež.
Nimaš se kam skriti.
Izpod ruševin poplava krikov obupa,
majhen otrok še vedno v sebi globoko upa.

Pred sabo ni lahko pobegniti,
sploh pa ne pred krivdo, ki ni tvoja,
lahko se le prepustimo toku te podivjane reke,
ki nas nese v neznano, v tuj jutrišnji dan.
Borimo se. Živimo. Zaman?

TELEGRAM 3

Zunaj

//Vseh slišanih navodil ni lahko v glavi imeti ...//

Ohraniti mirno kri je pravzaprav nemogoče,
v boju zase in vse tvoje
nimaš izbire, od tu ni izhoda.
Mar to je usoda?

Braniti sebe, umreti za druge?
Jo v klicu tolažiti, naj se ne joče.
Zanj, za ostale,
ki jih je toliko, da se kar gneteš,
a si vseeno ... tako sam.

TELEGRAM 4

Neznano

//Vseh slišanih pritožb ni lahko prezreti ...//

Zelo lahko se je delati mogočnega,
zlobno biti nad vsemi in vsem.
Zagotoviti probleme vsem, ne le njim.

PIJA KRAMARIČ 9B

Zares je zelo lahko
zapreti usta vseh ostalih naokrog,
zakleniti bojazen v njihova srca,
zgodaj začeti, za seboj se ne ozreti,
zraven še malo okrog prsta vrteti (zelo kruto),
zmago imeti pred očmi.

TELEGRAM 5

Prihodnost

//Vsak sliši drugače, v neznano pošilja telegrame ...//

Zvok bomb ostaja, išče se zvok miru.
Upanje je vse, kar še za dušo je hrane,
ker le konec ... Res zaceli vse rane?
Resnično zmagovalen ta zvok je miru,
a vseh ran vseeno zaceliti ne more.
Lahko jih le povije z občutkom končnega konca
in pričara znova svobodne, srečne otroke.

Najditelj zvoka miru znan svetu postane,
a boleč spomin na preteklost v srcu vedno ostane.

ŠPARTANSKA MONOGAMIJA

Dala sem ti vse,
vse metafore, primere, poosebitve.
Pesem sem pisala
po interpretaciji bralca – tebe.

Dala sem vse za mir
v svoji glavi;
preko modrih vrat –
vse za kanček tišine.
A zdaj bi dala vse,
da se vrneš.
Vse za hrup,
ker statična tišina
ni nič več
kot špartanska monogamija.

KIP

Vsako noč si predstavljam kip pred svojimi očmi,
zgrajen z lastno roko Michelangela,
kip, ki predstavlja temelje lepote.

Vidim njegove vdolbine in detajle,
vendar vidim tudi razpoke in napake.
Kako je voda spremenila kamen,
ki je rodil idejo obstoja umetnine!

Četudi je umetnino načel zob časa,
je vseeno definirana kot umetnina.
Definirana ali nedefinirana – vseeno dokaz,
da ne potrebuješ lepote,
da sem ti zvesta do groba.

V muzeju v svoji glavi
krožim okoli kipa.
Bolj ko ga gledam,
bolj ko ga vidim,
sem jaz skoraj jaz,
na platformi pa stojiš ti.

OSAMLJENI UM

Še en nov dan in še več osamljenosti. Strmim skozi okno kavarne kakor vsako jutro. Razmišljam o življenju, kdaj je šlo vse po zlu. Vsi moji ljubljani so se odselili iz našega mesta, jaz pa ždim in se smilim samemu sebi. »Ko bi vsaj imel koga za pogovor,« tiho zašepetam. Začnem prebirati novo knjigo. Namišljeni ljudje v knjigah so popolni, vedno rečejo pravo besedo, naredijo pravo stvar. Rad berem. Branje me odpelje v drug svet, da se lahko zgubim v zgodbi in ne razmišljam o svojih problemih. Ko berem in utapljam svojo žalost, nekdo prisede k moji mizi. »Ena izmed mojih najljubših knjig,« navdušeno pove. »Pa sem že mislil, da nihče ne mara istih stvari kot jaz,« odgovorim. »Ravno sem se odpravil v knjižnico poiskat druge del, greš z mano?« Malo oklevam, potem pa odgovorim: »Zakaj pa ne!«

Odpraviva se skozi vrata kavarne in se znajdeva na ulici. Zelo je hrupno od vsega prometa. Ob tej uri se vsi vračajo z dela. Nekaj časa hodiva in se pogovarjava o najrazličnejših temah. Nikoli si nisem mislil, da si si lahko z nekom tako podoben. »Saj sploh ne poznam tvojega imena,« rečem mimogrede. »Non, ime mi je Non Est,« odvrne. Nenavadno ime si mislim, a ne komentiram. »Jaz pa sem Matej.« Približala sva se robu pločnika in prehodu za pešce. Avto pred nama se je počasi ustavil in naju čakal, da se zmigava. Krenil sem čez cesto in ko sem se obrnil, mi je poskočilo srce. Non se je le za las izmaknil smrti, ko je skočil izpred avta. Kaj se je pravkar zgodilo? Zakaj se voznik ni ustavil? Nisem imel veliko časa razmišljati, priskočil sem mu na pomoč. Usedla sva se na bližnjo klopo. »Si v redu?« vprašam. S povešenim pogledom odgovori: »Je bilo že bolje.« Odločiva se, da po tem dramatičnem dogodku oba odideva domov in se naslednji dan dobiva za ogled filma v kinu. Pred razhodom si izmenjava še številki in odideva vsak svojo pot.

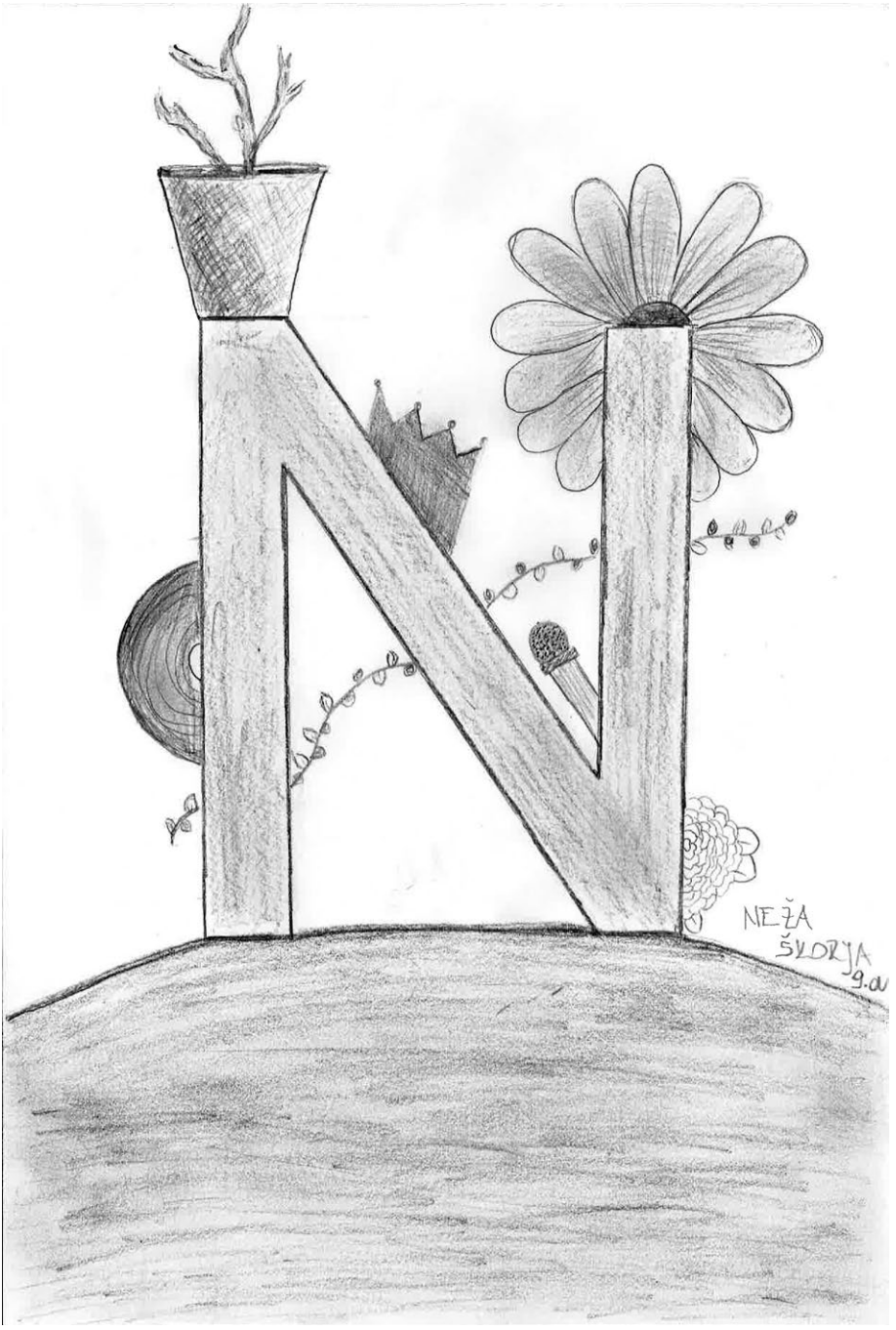
Naslednji dan zjutraj sem bil navdušen. Končno po dolgem času imam spet prijatelja. Medtem ko si glasno prepevam, si izbiram, kateri out-fit naj izberem. Na koncu se odločim za nekaj čisto običajnega. Pred odhodom se še nadišavam, ker nočem odgnati edine osebe, ki je ne živciram, stran. Odprem vrata, se usedem v avto in odpeljem. Zagledam ga pri vhodu. Spregovoriva nekaj besed, potem pa vstopiva. »Kaj hočeš gledati?« vpraša. Nisem velik oboževalec filmov, zato mu prepustim izbiro. Prideva za pult in jaz prosim za vstopnici. Gospa na drugi strani se pozanima, na katerem delu dvorane želiva sedeti in mi izroči eno vstopnico. To je čudno, mar ne vidi, da rabiva dve. »Oprostite, rada bi imela dve vstopnici,« prijazno povem. »Ni problema,« z nasmeškom odgovori. Kupiva še nekaj pokovke in se udobno namestiva v dvorani. Film je bil odličen. Kakor prejšnji dan se z Nonom dogovoriva za ponovno srečanje v kavarni naslednjega dne in za tem se spet razideva. Ko prispem domov in se zlekнем na kavč, me zgrabi panika. Kaj če mu po jutrišnjem daljšem pogovoru ne bom več všeč? Kaj če izgubim svojega edinega prijatelja? Moram izvedeti več o njem in poiskati še druge njegove hobije. Odprem računalnik in najprej preverim vsa socialna omrežja. Nič. Zdi se mi malce čudno, a si s tem ne belim glave. "Non Est" vpišem v spletni brskalnik. Odpre se latinska spletna stran. Non est je latinska fraza, ki pomeni, da nekoga ni. Bizaren izbor imena. Zakaj bi starši izbrali takšno ime za svojega otroka. Ker je že pozno, zaspim v pričakovanju na jutrišnji dan.

Že zgodaj navdušeno vstanem in se odpravim do kavarne, kjer sva se spoznala. Ko prispem, me že čaka za mizo. Nekaj časa se pogovarjava, potem pa ga povprašam po njegovem imenu. Zmrzne. Nič ne odgovori. »Oprosti, takoj bom nazaj,« živčno izdavi. Nato vstane s stola in se napoti proti stranišču. Čakam ga in čakam, ampak se ne vrne. Odločim se preveriti, kaj se dogaja. Odpravim se do stranišča in tam ga vidim sloneti nad umivalnikom. Pristopim do njega in ga vprašam: »Kaj se dogaja?« Ne odgovori mi. Ko se zazrem v ogledalo, mi srce zaradi groze začne razbijati, začnem se tresti, moje noge me ne morejo več držati pokonci. Zgrudim se na tla in veke se same spustijo na moje oči.

Zbujam se. Zdi se, kot da sanjam. Razgledam se okrog in opazim okolično. Sem v bolnišnični sobi. Poskusim se spomniti, kaj se je zgodilo. Ko se spomnim, mi na oči pade mrak. Njegov obraz v ogledalu. Ni ga bilo. Nisem ga mogel videti. Takrat se mi posveti. Avtomobil, ki se ni ustavil, manjkajoča vstopnica v kinu, NJEGOVO IME. Vse se poveže. Nikoli nisem imel prijatelja Nona, saj ga sploh ne morem imeti. On sploh ne obstaja. Sam sem si ga izmislil. Moja glava si ga je izmislila. Moja osamljenost.

Dva meseca kasneje spet sedim v isti kavarni. Na istem mestu. In pijem enako kavo. Zaslišim glas, ki me kliče. Non? Od strahu zmrznem. Ne dvignem pogleda. Preveč me je strah, ker vem, kaj moj osamljeni um lahko ustvari.

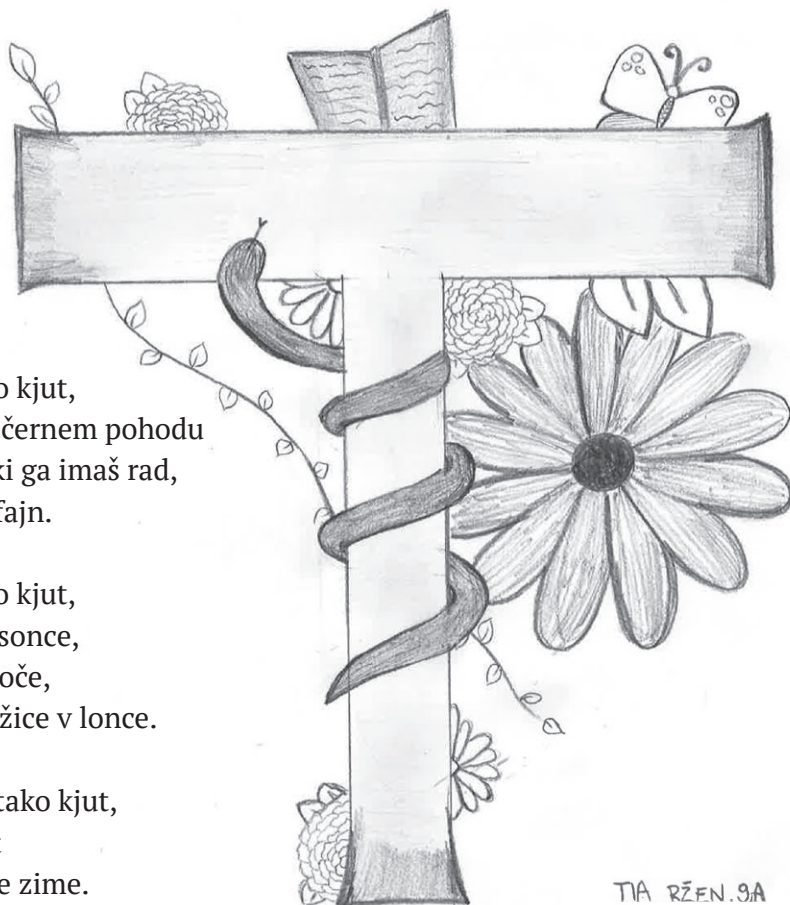

Lena Čulk, 9. razred,

mentorica Anamarija Lah Šuster, III. osnovna šola Celje

LAJF JE TAKO KJUT

Lajf je tako kjut,
da je kot kolut
nekakšne neskončne sreče,
ki se po mojih mislih vleče.

Lajf je tako kjut,
ko si na večernem pohodu
z nekom, ki ga imaš rad,
in se maš fajn.

Lajf je tako kjut,
kadar sije sonce,
ki ni prevroče,
in sadiš rožice v lonce.

Lajf pa ni tako kjut,
ko si sezut
sredi mrzle zime.

TIA RŽEN.9A

NISMO SAMI

Mrzla decembrska noč je. Vzpenjam se ob cesti, ki se dviga po hribu nad mestom. Pokrito je s težko in gosto meglo, ki preprečuje urbanim lučem, da svetijo iz doline. Nad njo pa se blešči prostrano nočno nebo. Pomislim na raziskovalce, ki drviyo skozi vakuum. Tudi sam sem bil v njihovem položaju, naša radovednost nas je dvignila med zvezde. Zagledam se v nebo in najdem Vodnarja. Ozvezdje skriva pomembno nevidno zvezdo, Trappist-1. Spominjam se svojega obiska tam.

»To je to,« je zaklical Jastreb A, moj dober prijatelj Sebastjan. Tako nas kliče nadzorna, najprej ime odprave in potem črka, ki nas loči enega od drugega. Tudi jaz sem ga zagledal. Bil je eksoplanet Trappist-1f, prvi planet tega osončja, katerega bo obiskal človek in preveril, če je planet primeren za življenje. Hitro smo se mu približevali.

»Sonde so naredile že dovolj dela, čas je za nas«, se je rad šalil Sebastjan, ko smo leteli skozi brezračni prostor proti osončju. »Sporočila bom Gnezd«, se je oglasila Jastreb C, moja kolegica Alice. Gnezdo je veliko večje in hitrejše plovilo, s katerim smo prileteli do sem, bilo je tudi naša nadzorna baza. Kako smešno, da so poimenovali vse odprave po ptičih, nadzorno pa Gnezdo. Planet je bil lep in malce modrikast. Spomnil me je na dom. Približevali smo se mu in vsi smo bili bolj ali manj pod stresom. Nismo vedeli, če bomo odkrili kaj nevarnega, pa čeprav so sonde našle primeren kraj za pristanek in avtomatika nam je veliko pomagala.

Pristanek je šel kot po maslu. Atmosfera ni bila enaka zemeljski, kar je pomenilo, da moramo nositi skafander. Nadzorna se je oglasila v naših slušalkah: »Gravitacijski pospešek je $6,08 \text{ m/s}^2$.«

»Uau!« Vsi smo občudovali skalnate planjave planeta. Gnezdo nas je poklicalo in morali smo na delo. Zbirali smo prst in kamne, najpo-

membnejše pa je bilo iskanje življenja. Iskali smo karkoli, kar bi izgledalo kot rastlinje ali glive. Spomnim se mravljincev, ki so me spreleteli ob misli, da bom zagledal premikajoče bitje. Alice pa je iskala tekočo vodo. Odkritje vode bi bila prelomnica za odgovor na bistveno vprašanje, ali je na tem planetu življenje.

Hodili smo naokrog, poskušali smo ostati nedaleč od plovila. Povzpeli smo se po vzpetini, hodil sem najhitreje. Ko sem prišel na vrh, sem ostal brez besed.

Tam je bilo prelepo jezero, ki se je širilo do obzorja. Na obeh straneh so se vzpenjale gore. Ob vznožju gora so mirovale skale ledu. Bilo je prelepo.

»Voda!« mi je zašumelo v slušalki, bila je Alice. Ozrl sem se naokrog, stala je nedaleč od mene in gledala v neskončnost jezera. Na njegovem obzorju je zahajala zvezda Trappis-1. »Jastreb C, preveri kemijsko sestavo tekočine,« je Gnezdo naročalo Alice. Ni trajalo dolgo, in res, bila je voda. Dal sem roko v vodo in pljusnil vodo v zrak. Ta se je spustila nazaj v jezero, izgledalo je, kot da je malce lebdela.

Vedeli smo, da so naša oblačila vodoodporna. Počakali smo na Sebastjana in se odpravili v vodo. Nekaj metrov smo hodili po plitvini in kar naenkrat izgubili tla pod nogami. Trappist-1 je zašel in tema pod našimi nogami je začela žareti. Mnogo majhnih luči je svetilo v temi in ustvarile so obliko dna. V slušalki sem zaslišal Alicino vedno hitrejšo dihanje. Imeli smo še za dve uri kisika. Plavali smo proti lučem in prispeli na dno. Sebastjan je globoko vdihnil od presenečenja. Žareče pike so izgledale kot nekakšne gobe, katerih klobuki so se bleščali. Vzel sem eno in plavali smo naprej. Čutil sem, kako mi srce močno bije. Nisem si še opomogel, ko sem zagledal velika suha bitja s tremi nogami, dvema zadnjima in eno sprednjo nogo, ki so v vsej svoji mogočnosti počasi hodila po dnu nedaleč od nas. Imela so majhen trup in še nekaj, kar je spominjalo na dolg gobec, ki je pobiral gobe s tal. Osupli smo gledali v bitja, Sebastjan je vključil kamero. Začel sem plavati stran, ko je Alice zacvilila in pokazala navzgor. Nad nami se je premikalo gromozansko bitje. Počasi se je približevalo. Imelo je dolgo telo in dva ogromna za-

dnja izrastka, ki sta izgledala kot plavuti. Kar naenkrat se je iz bitja izstrelilo nekaj, kar je spominjalo na harpuno, in prebodlo najbližje trinožno bitje. Ostala dva sta se razpršila v vse smeri, medtem ko je levijatan s harpuno vlekel trinožca proti sebi. Zaslišalo se je nekakšno zadušeno kruljenje. Levijatan je odplaval v temo. Zgroženi smo zakričali in pospešili plavanje proti površju ter nato z vso hitrostjo stekli dol proti plovilu. Kisika je bilo samo še za nekaj minut.

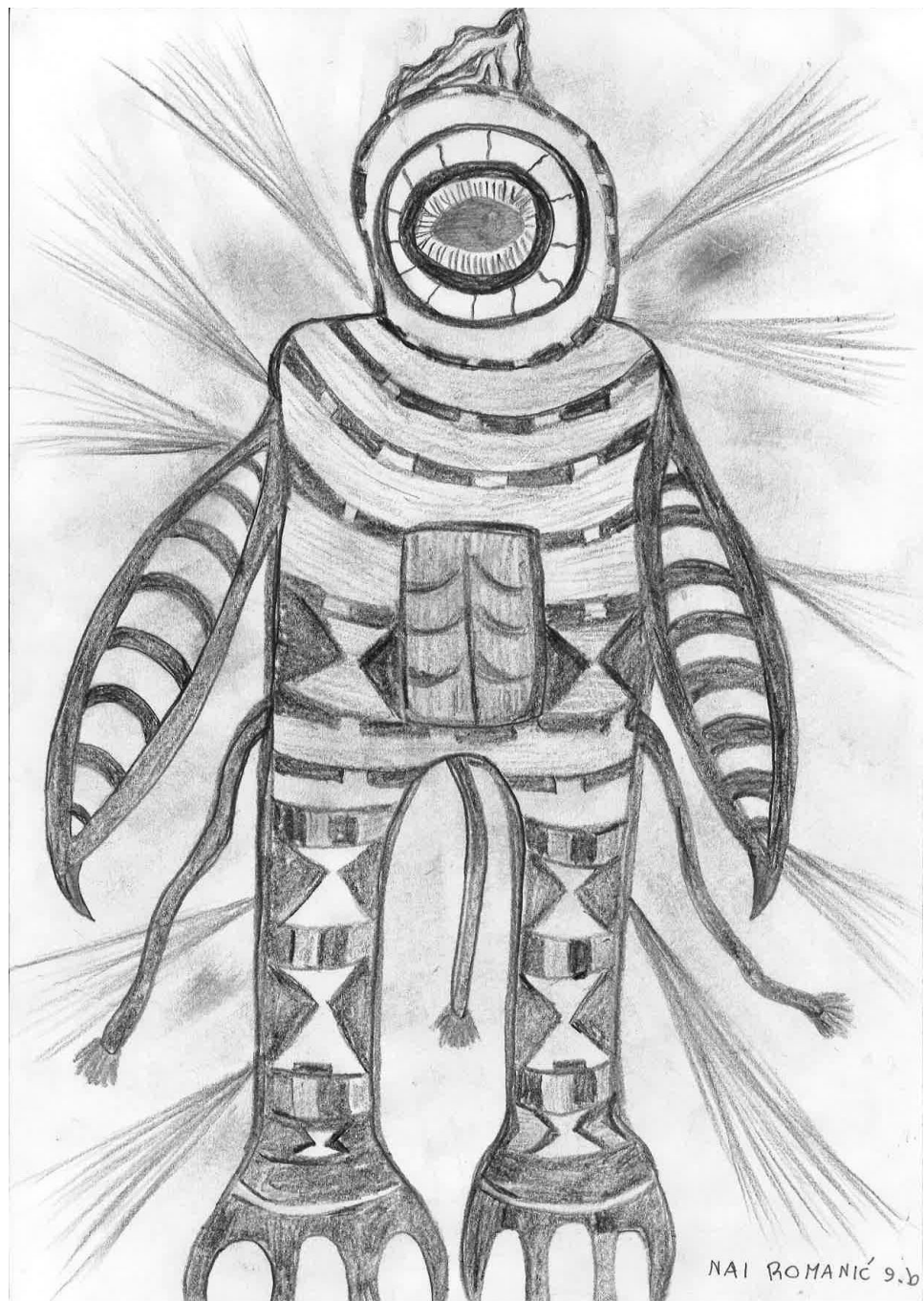
Nadzorna je bila osupla, vsem se je zvišal srčni utrip. Bili smo prvi, ki smo odkrili vesoljce! Na srečo smo bili v redu. Noben nas ni napadel.

Takoj smo pripravili plovilo za vzlet. Strah me je bilo, kaj če je kje kopensko bitje, ki bi nas presenetilo. Sam sebe sem tolažil, da je to težko verjetno zaradi večinoma puščavskega površja. Obšla me je misel, kako bi bilo, če ne bi mogli nazaj. Iz divjih domnevanj me je zbudil glas v slušalki: »Zapuščate atmosfero!«

Brez težav smo prispeli do Gnezda. Pot domov z Gnezdodom pa je bila namenjena počitku za vse tri.

Nismo vedeli, kaj naj bi bila goba, očitno ni imela celic, podobnih čemurkoli na Zemlji. Analizirali so posnetke, ki smo jih dobili, in poskušali razumeti situacijo. Zame je bilo že to dovolj, da smo videli gobe, pa vendar smo našli še dve vrsti bitij. Ena vrsta ni delovala miroljubno. Ali je bilo vse to res?

Zdaj sem nazaj. Srečen sem, da sem doma na svojem planetu. Z užitek in s cmokom v grlu gledam v nebo in si mislim: »Nismo sami ...«

NAI ROMANIĆ 9.6

LUZER

Kdo od tamalih
vzel me bo resno,
ko mu povem,
da sem v šoli pesmi »pesno«?

Ne cingla ne ringla,
v denarnici nič.
Živim brez denarja,
moj lajf je zanič.

Me mama je učila,
ne znam bit' kot ona.
Nič nisem dosegel,
sem luzer, sem mona.

Potem sem jo videl,
b'la je kot iz sanj,
enake nobene
jaz ne poznam.

Ne vem točno kako,
ampak me je vzljubila,
po čudnem naključju
se z zgubo poročila.

Zdaj imava otroka,
prelepega sina.

Druz'ga ne rabim,
smo družina,
name dovolj bo spomina.

MOGOČE KDAJ, NEKJE ...

Morda nekje, nekoč, nekdej
se vila bo dolina,
polna kruha, masla, mleka
ter klobas, mesa in vina.

Vijugala bi sem ter tja,
čez gore in hribovja,
polna sladkih jabolk,
hrušk in drugega sadovja.

Mogoče vendarle zares nekje
obstaja takšna »šuma«,
ki blagodejno učinkuje
na prečiščevanje uma.

In mogoče v tej šumi
lahko najdemo medveda,
ki ti ponudi meda
in te prav prijazno gleda.

In kaj če res nekje
teče taka čudna reka,
ki teče navzgor po strugi
in se gravitaciji odreka?
Teče gor in gor na hribe,
gor vsepovprek.

Zakoni fizike so zanjo
le navaden ljudski rek.

Zakaj pa ne bi raslo kje
magično drevo življenja,
ki reši te vseh muk,
bolečine in trpljenja?

Ki spremenilo bi preteklost
in popravilo napake,
napake vseh vrst,
tiste, takšne ali take.

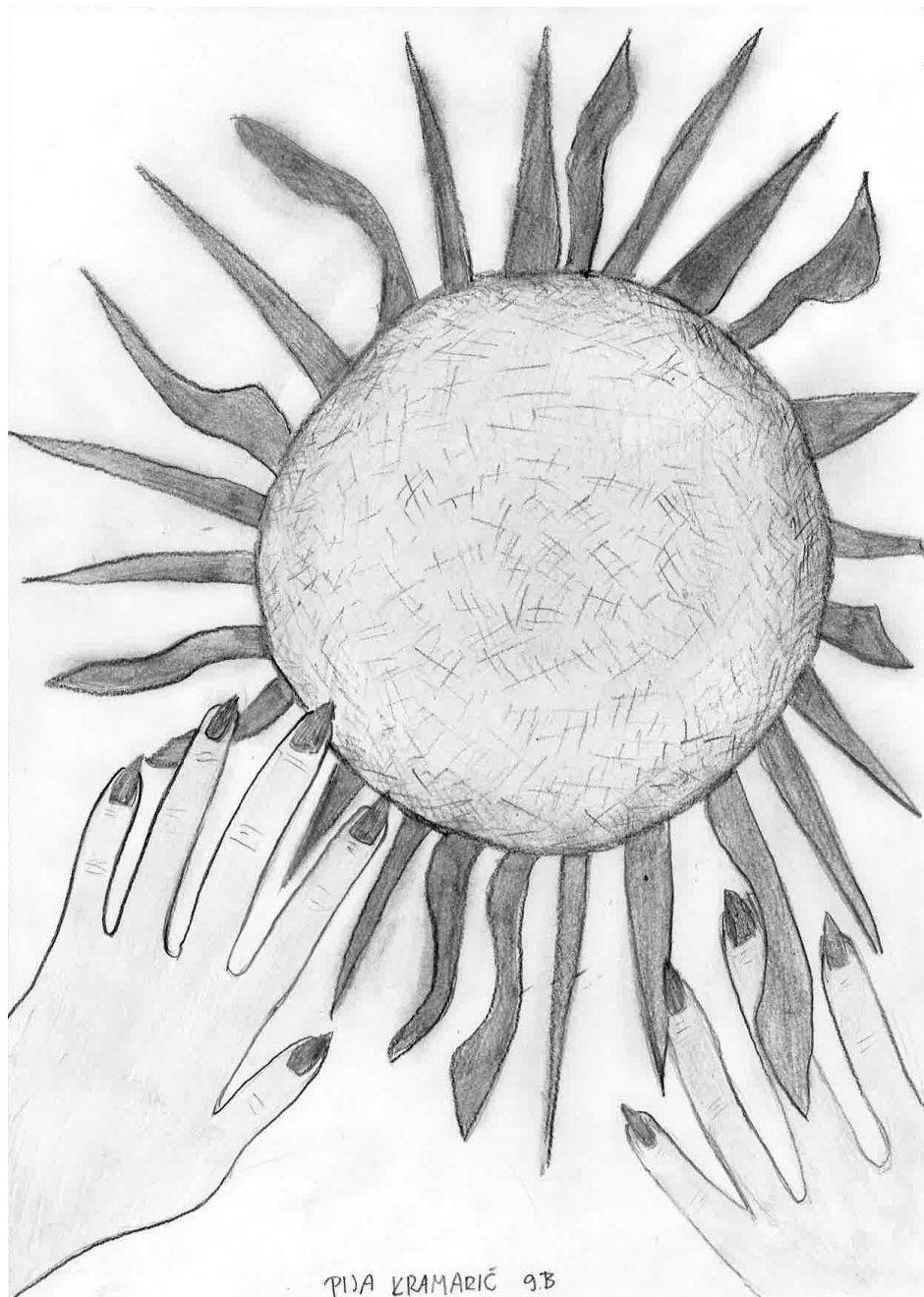
In upam, da se bo nekoč
človeška rasa prebudila,
da bo enotno kot en narod
združeno naprej stopila.

Saj gremo s čisto vsako vojno
korak nazaj v zgodovini;
če se bo to nadaljevalo,
bomo počasi spet le opice v votlini.

POSLEDNJA URA

Sedim za pisalno mizo v svoji sobi, ki jo osvetljujejo žarki zahajajočega sonca. Roka je že pošteno utrujena od vsega pisanja. Tako ... Samo še malo ... Še zadnja poved ... Končano. V istem trenutku, ko na list napišem še zadnjo piko, se mi pisalo izmuzne iz roke in pristane na tleh. Nerade volje se sklonim, da bi ga pobrala. Že ga primem v roko, ko nekdo potrka na vrata. Počasi se odprejo. Mami je. Njen izraz na obrazu je vse povedal, niti besede ji ni bilo potrebno reči. »Je v svoji sobi?« vprašam. Samo prikima. Pisalo odložim na mizo ter sledim mami. Pa se le bliža poslednja ura.

Obstojim pred njenimi vrati. Moje telo se ne more zganiti, kot da bi bilo prikovano na tla. Samo zrem v vrata. Zdaj, ko je končno prišel ta trenutek, se bojim soočiti z njim. Najlažje bi bilo odkorakati proč in pustiti, da vse mine, vendar se je s tegobami treba soočiti. Roko le naslonim na kljuko, globoko vdihnem in čisto počasi pritisnem nanjo, da se vrata odprejo. Tam je. Čisto nemočno leži na postelji. Tako je bleda. Njene roke so povsem koščene in njena lica vdrti v obraz. Previdno stopim do naslonjača poleg njene postelje, se usedem nanj ter jo z roko nežno pobožam po licu: »Hej, tukaj sem.« Moj glas jo predrami, v trenutku odpre oči in glavo obrne proti meni. Samo pogleda me, že se mi začnejo solziti oči. Kmalu začutim, kako mi solza polzi po licu. Začutim, kako svojo koščeno dlan prisloni na moje lice in mi s palcem obriše solzo: »Ne joči, bodi raje vesela zame. Kmalu se bom lahko v miru spočila.« Z roko jo primem za dlan, ki je naslonjena na moje lice, in jo položim poleg njenega bolehnega telesa. »Kako naj bom vesela, če pa boš za vedno zaspala? Nočem, da greš,« s hlipajočim glasom odvrnem. »Hej, poglej me,« mi reče. Ne morem. »Poglej me.« Počasi usmerim pogled

PIJA KRAMARIČ 9B

proti njej. »Pomiri se in me poslušaj. Okej?« Prikimam. »Nikamor ne bom šla. Ne glede na to, kje boš, vedno bom s tabo. Razumeš?« Z glavo pokimam in se poskusim vsaj malo nasmehnuti.

V sobo vstopita še mami in oči. Posedeta se zraven postelje. Nekaj časa obstanemo v tišini. Zastrmim se skozi okno in spremljam še zadnje sončne žarke, kako osvetljujejo sobo. Zdrami me njen glas, ki prekine tišino: »Mami, oči utrujena sem.« »Ti kar zaspi ljubica, radi te imamo,« s čisto mirnim glasom odgovori mami. S še zadnjimi močmi, ki jih premore, se nam nasmehne nato pa se njene utrujene oči počasi zaprejo. Prišla je njena poslednja ura. Vstanem iz naslanjača ter jo poljubim na čelo. Počasi začutim, kako se mi solze ulijejo iz oči. Mami me stisne v svoj objem, me poboža po laseh in zašepeta: »Pšš, ne jokaj, vse bo v redu, zdaj so njene bolečine končno izginile.«

Vsi so že odšli, samo še jaz stojim tukaj. Obdaja me tišina, le tu in tam se zasliši veter, kako zašumi v krošnjah. Po glavi se mi podi nešteto misli, ki mi ne dajo miru. »Prehitro se je vse končalo. S kom se bom zdaj pogovarjala pozno v noč in delila svoje najstniške težave? Vsak tvoj nasvet bom hranila v spominu. Zelo bom pogrešala najboljše objeme na svetu. Upam, da se imaš lepo tam zgoraj. Vem, da se vse skupaj sliši malo osladno, ampak hej, brez solz mi je uspelo izpeljati ta pogovor. Zmeraj sem te imela rada in tako bo tudi ostalo.« Še zadnjič preberem besede, ki so izpisane na nagrobnem spomeniku. Veter je začel pihati močnejše, sodeč po oblakih na nebu se približuje nevihta. Najbolje, da pohitim domov. Proti domu se odpravim s polno glavo misli, ki se še zdaj niso umirile. Težko je ostati tiho, vendar je že prav tako. *Nekatere besede naj ostanejo neizrečene, pa čeprav me bodo žrle, dokler ne bo napočila moja poslednja ura.*

VEČNA REČNA LJUBEZEN

Čakam.

Ko noge nemočno pomakam
v radoživo reko življenja.
Polno beline, hrepenenja.
Jaz pa blatim reko
s svojo ničavo, umazano obleko.
Ti ne čakaš. In nog ne samo pomakaš,
temveč ves v krasoti, lepoti
uživaš v brezskrbni slepoti,
v reki peneči z vonjem po meti
in mene ob blatnem bregu
ne moreš uzreti.

Čakam.

Gledam te, ti si mi kot zlato srakam.
A ne upam k tebi v obleki rjavi ...
Ojoj! Tok ne teče več v smeri pravi!
Oblakom temnim bližaš se grozeče,
za tabo zapodim se, a ne slišiš,
ko kličem te svareče.

Ne čakam več.

Kot vitez izvlečem svoj meč
in presekam valove varljive,
nevarne kot niti lepljive,
ki proti nevihti nesó te.
Komaj na kopno te zvlečem
in hlipam: *Ljubim te! Brez pomote!*
Nobeden od naju ne čaka.

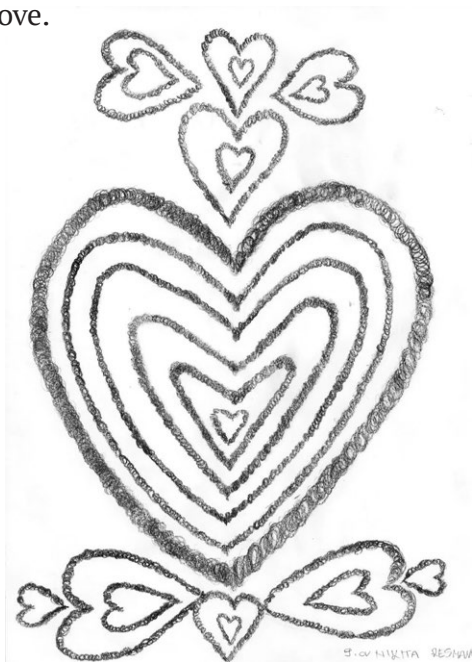
Jaz nisem več blatna napaka,
ti ne nedosegljiva utvara
in reka peneča prigoda je stara.
Čeprav oba blatna, rjava,
veva le: *ni druge utopije*
kot ljubezen prava.

SRCE

Srce, moje tiho srce.
Objem, tvoj velik objem.
Nit, ki veže pot med tabo in mano.
Pogled, ki še poveča rano.
Rano mojega srca, osamljenega.

Za vrednost tvojega objema
vrgla stran bi več kot pol stoletja.
Za vrednost tvojega objema
darovala bi ti vsa poletja.
Topla vsa od sonca in svetlobe.
Mrzla ob pogledu na padajoče valove.

Še iskala tvoje bom srce,
srce, ki mi povzroča bolečino.
Bolečino mojega srca, strtega.

LAJF JE TAKO KJUT IN FUL KRUT

Kako je to sploh možno?
Hkrati vedeti vse in čutiti nezavednost.
Videti človekovo izrednost, uglednost,
končno imeti neko vrednost.

Čutiti toliko vsega hkrati.
Ljudi spoznati,
prijateljstva in vezi tkati,
svoje srce nekemu popolnoma predati.

Tisti domnevni pogovori,
ki jih nenehno predvajaš v svoji glavi,
ko hrepeniš po tej čarobni povezavi,
en sam občutek misli ti preplavi.

Ko oseba na vse možne izide pomisli,
vse svoje možnosti dobro premisli,
le da nato cel svet odmisli.
Ta občutek sladkokisli
in oh, vse neizrekljive misli.

Občutek domotožja –
po kraju, ki ga še nisi obiskal,
po osebi, ki je še nisi spoznal,
po vezi, ki je še nisi stkal,
po občutku, ki si ga vedno iskal.

Občutki, ki so del življenja,
ob času naših duš cvetenja.
Ko podivja prav vsak tvoj čut,
a ni lajf tako kjut in včasih ful krut?

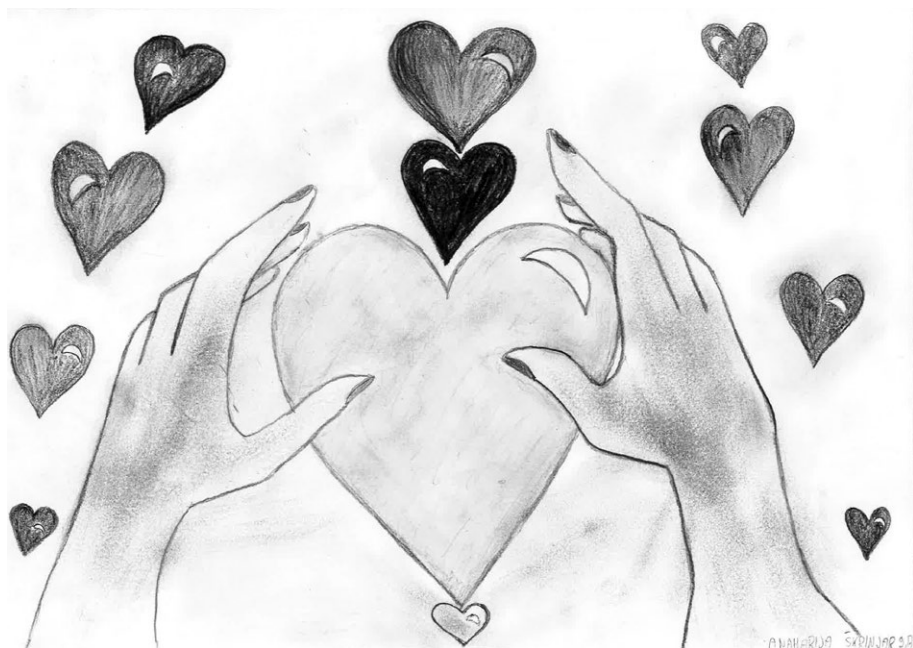
ENOSMERNNA VOZOVNICA DO POZABE

Rožnate stene, nekoč polne življenja,
začenjajo bledeti.
Odtisi mojih drobcenih rok
so le še bežno opazni.
Škatla na podstrešju je pokrita s prahom,
z igračami v njej se že dolgo ne igram.
Črke bežijo iz knjig,
zdaj so zame prevelike.
Tudi spomini so spakirali kovčke,
kupili so enosmerno vozovnico do pozabe.
Ostaneva le še jaz in stara zlata ura.
Hipnotiziral me je kazalec,
ki se nenehno vrti in ne gleda, kaj vleče za seboj.

MOJSTROVINA

Prebrala sem že tisoče knjig,
poslušala bilijone pesmi.
Hišo sem si zgradila iz črk,
dom ustvarila iz verzov.
Brezupno zaplavala v ocean ljubezni
in se skoraj utopila v njem.
Brezupno zatavala v gozd žalosti
in se skoraj izgubila v njem.

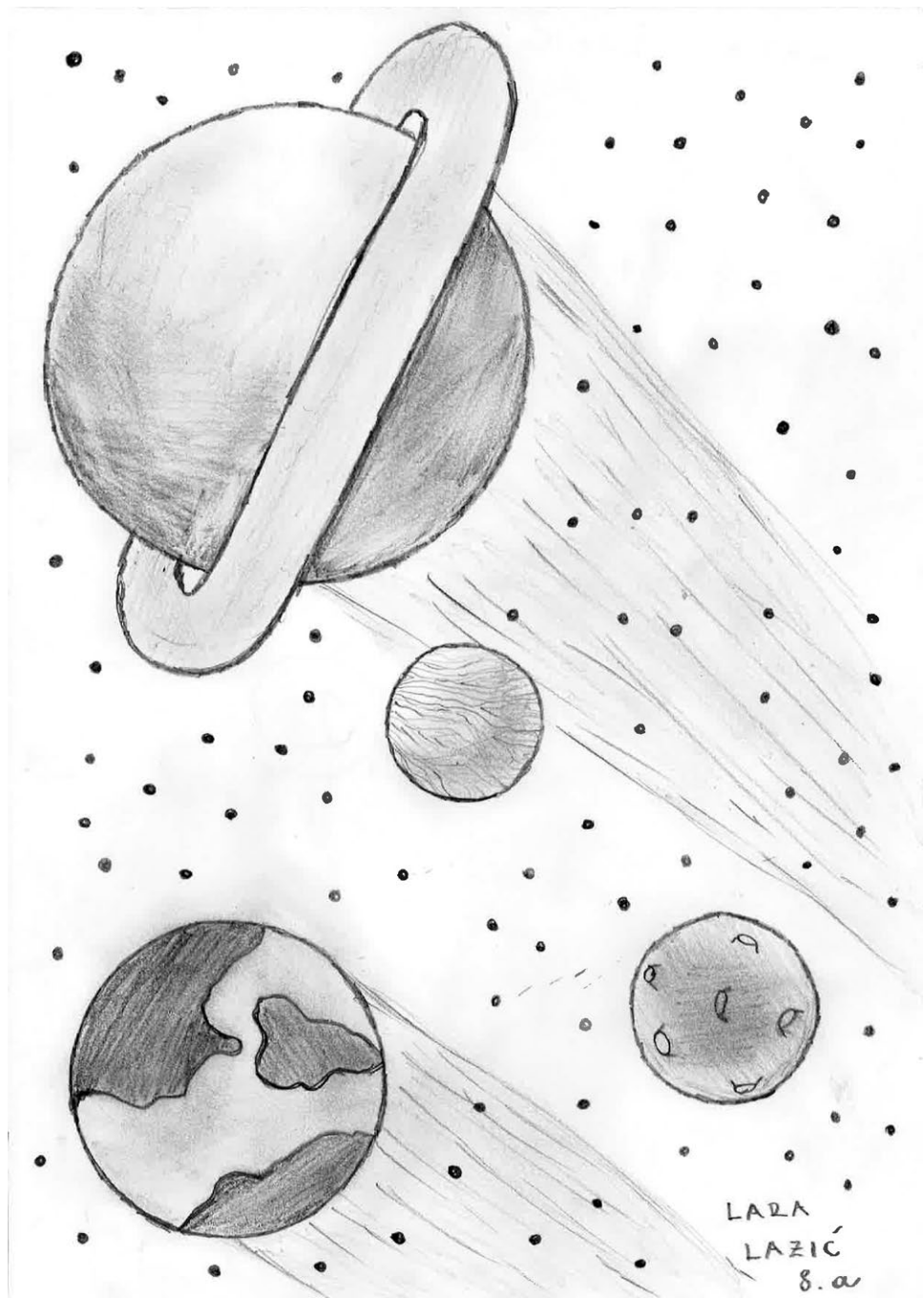
A po utrujajočih potovanjih
sem se ulegla v knjige
ter se zavila v njihove tople strani.
Pisala sem kitice in mislila,
da želim postati pesnica.
A edino po čemer je moja duša hrepenela,
je bilo to, da bi se tudi sama znašla v poeziji.
Ranljivo, magično, neprecenljivo.
Le enkrat sem si želela biti občudovana mojstrovina,
ne njen umetnik, ki osamljeno sedi v kotu galerije.

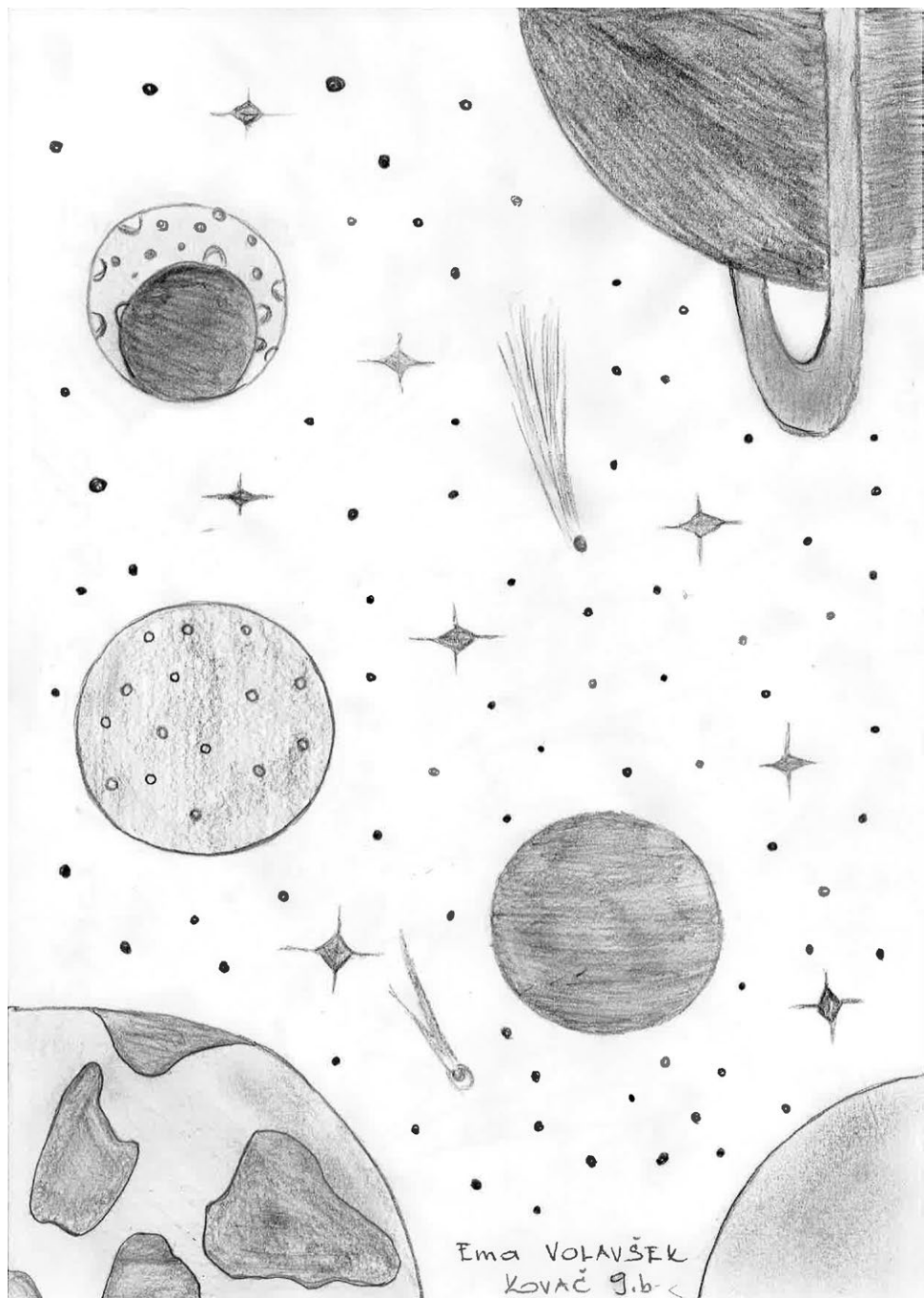
LEBDENJE

Pred očmi se mi zamegli prizor. Najprej se zaslišijo zavore, nato krik, morda je celo moj. Kriku sledi najglasnejši pok, kar sem jih slišala. Vse se upočasni, steklo se v zraku pomeša z zvokom. Ko se moč Zemlje spet vrne med nas, steklo v trenutku pade in je povsod. Takoj za tem se pojavijo plameni in dve eksploziji. Zasliši se tih zvok siren gasilskega in reševalnega vozila ter policije. Nato pa vse kar utihne in pogled se zjasni. Vendar je nekaj hudo drugače.

Naenkrat vse opazujem iz zraka. Vidim, kako se ogenj upira vodi in kako se duše trudijo ostati v telesih. Ena od njih je duša moje mame, druga pa je duša gospe, oziroma mlajše gospodične, ki je bila v drugem avtu. Jaz pa sedim na sedežu v avtu in vse skupaj gledam iz zraka. Nato se zavem, da je moja duša zapustila telo. Občutek je težko opisati, kot da bi bil nesmrten, kot da bi bil svoboden, ne omejen. Nato vidim, da je telo mlade gospodične zapustila njena duša. Premaknem se v njeno smer. Tudi ona je začudena in presenečena. Gospodična oziroma njena duša se začne dreti: »Joj, pa zakaj sem mogla ravno sedaj umreti, izpit za avto sem dobila pred dvema tednoma, imela sem super fanta, pa še skoraj sem zaključila faks iz medicine!« Ogovorim jo: »Živijo, te lahko vprašam, kaj se mi sedaj dogaja in kako je mogoče, da se vidim, vendar iz drugačnega zornega kota.« Gospodična odvrne: »Dragica, na žalost sva obe umrli, tako se vidiš zato, ker nisi v svojem telesu, tvoja duša je zapustila tvoje umrlo telo.« Vsa zmedena od njenih besed jo vprašam: »Kaj pa bo sedaj z nama, kako gre to naprej, kaj se bo zgodilo, strah me je, bom še enkrat umrla, se izgubila v veselju?« »Dragica, ne boj se, vse bo še v redu. Najprej bova v fazi duha, v tej fazi lahko ostaneš tako dolgo, kot želiš oziroma toliko časa, kot ga potrebuješ, da predelaš vzrok svoje smrti. In ne, v veselju se ne boš izgubila, saj sem tu jaz in skupaj

bova šli skozi to.« »V redu, mogoče bom sedaj malce bolj pomirjena, vendar bi rada vedela, kaj se zgodi po fazi duha in kako bo šlo vse naprej.« Gospodična se zasmije in pokima. »Kako pa vam je ime, če smem vprašati?« »Ime mi je Liza, kdo si pa ti?« »Jaz pa sem Julija, me veseli, da sva se spoznali.« »Tudi mene veseli, no, po fazi duha pa duša nekaj časa počiva in iz sebe izčisti ves spomin in dogodke iz življenja, ta čas zasede eno od zvezd na nebu. In takrat, ko nastopi njen čas in ko najde sebi primerno telo, se vanj naseli in vanj vnese novo osebnost ter kaneček prejšnjega telesa in njegovega življenja.« »Uau, to je res hudo, vem, da veliko sprašujem, vendar me še nekaj zanima. Kaj pa če se v tisto zvezdo zaleti meteorit in jo uniči?« »Takrat pa duša izgine za vedno, vendar se to redko zgodi, pa še vedno vsako leto iz ničesar nastanejo 3 nove duše, ki se vključijo v cikel življenja in smrti.« Zamislim se in skupaj z Lizo opazujeva prizor, ki se dogaja pod nama. Opazim, da se je mamina senca vrnila v njeno telo in da so moje telo položili v vrečo in jo dali v reševalno vozilo. Mojo mamo pa sedaj peljejo v bolnišnico z rešilcem. Je pri zavesti, vendar močno krvavi iz leve noge. »Joj,« rečem. »Kaj bo pa sedaj z mojo mamo, kaj bo z očetom ter mojim malim bratom Maticem! Kdo bo z ljubeznijo skrbel za mojega mucka? Upam, da ne bodo preveč žalostni in potrti ter strtega srca.« »Julija, ne skrbi, si bodo že opomogli, sicer pa jim lahko v tem stanju, ki sva sedaj, sporočiš kakšne stvari in jih bodriš.« »To je res. Kaj pa če bi raje čim prej zamenjala to fazo in se skrila v zvezdo, našla novo telo in se jim pridružila spet na Zemlji?« »Po moje to ne bo mogoče. Saj boš v zvezdi vsaj kakšno leto in še telo rabiš najti, to po navadi traja dolgo časa.« »Ja no, bom že nekako, greva lahko do najbližje zvezde, da se namestim, zaspiam, se prebudim, očistim, zbistrim, da lahko potem znova zaživim?« sem skupaj zložila rime, da se je Liza zasmejala. Opazim, da dlje časa premišljuje, zato se začnem smejati. »No ja, do zvezde lahko prideš tako, da si zamisliš, kje je, kakšna bo in koliko časa bi rada počivala.« »Liza, te lahko vprašam, kako veš vse te stvari, meni pa se o tem sploh ne sanja?« »Zdi se mi, da zato, ker si ti ene od duš, ki je nastala prejšnje leto in je to prvič, ko ti je umrlo telo.« »Hvala ti za iskren odgovor in

Ema VOĽAVŠEK
KOVÁČ 9.b

tvoje mnenje. Greva lahko sedaj vsaka k svoji zvezdi in greva nazaj na Zemljo, ker se mi zdi, da jo že zelo pogrešam?» »No, prav, si pripravljena? Zamisli si svojo popolno zvezdo in ponovi v mislih najlepši trenutek svojega življenja ter svojo lastnost, ki jo občuduješ.« »Sem že. Lepo te je bilo spoznati.« »Ja, enako, tudi mene je veselilo.«

In zdaj si zamislim popolno zvezdo in ponovim trenutek iz življenja ter izberem lastnost, ki mi je všeč. Naenkrat me objame bela svetloba, drži me in me ne izpusti. Čez kratek čas sem v ležečem položaju in zrem v vesolje, misli in spomini kar sami od sebe odhajajo in se izgubljajo v širnem vesolju. Težko mi je pozabiti na vse lepe stvari, ki so se mi zgodile. V sekundi dobim občutek, kot da sem prerojena in kot da bi izgubila spomin. Sila me spet objame, nese me čez vesolje in v daljavi že vidim lepi, zeleni planet, poln življenja. Čutim, da me nese, nese onkraj vsega, počutim se tako svobodno. »Čakaj, kje pa sem zdaj, kaj se je zgodilo?« Gospodična, ki me drži v rokah, me izroči drugi gospodični, ta pa od sreče zajoka: »Punčka je, ime ti bo Ajda!«

In tako gre vse še enkrat ... in še enkrat od začetka!

Z VETROM

Kaj počnem tu? Ne bi smel biti tukaj. Ampak, ali sem sploh živ? Ležal sem na svojem truplu v bolnišniški sobi. Je to posmrtno življenje? Nebesa niso, pa tudi pekel ne. Kaj se dogaja? Ob meni je sedela mama in jokala. Želel sem jo objeti, pa sem padel skozi njo. Padal sem skozi tla, skozi nadstropja bolnišnice in v zemljo. Če se ne bi ustavil, bi morda prišel ven na drugi strani Zemlje. Bilo je grozno. Bil sem mrtev. Rak me je pokončal. Vsaj bolelo me ni.

Poklapano sem se dvigal in pokukal iz zemlje. Vrnil sem se k jokajoči mami in jo skušal objeti. Vedno sem segel v prazno. Konec. Odšel sem, ne da bi se ozrl na svoje ogabno truplo. Moral bom pozabiti. Letel sem iz bolnišnice in proti nebu. To je bila edina dobra stvar. Lahko sem letel med oblaki in skozi letala. Če bi hotel, bi lahko šel v vesolje. A bil sem le duša. Bil sem osamljen.

Takrat sem jo prvič zagledal. Preklinjala je kot stara mama, ki se ji je prismojil krompir. Če me ne bi opazila, morda nikoli ne bi spregovoril z njo. Ko pa sem jo zagledal, se je na mestu, kjer bi moralo biti moje srce, prižgala svetloba. Hitro sem zgostil nekaj oblakov okoli sebe in prekril močno svetlobo.

»Ti! Si že našel svojo dušo dvojčico?« me je ogovorila duša dekliškega izgleda.

»Dušo dvojčico?« sem zajeceljal. Torej duše lahko govorijo? Očitno.

»Ja. Da lahko prideš v večnost!« je nestrpnost pokimala.

»A ni to večnost?« sem se razgledal naokoli.

»Za duše, ki v življenju niso našle ljubezni, ja,« je pokimala. »Še vedno smo na tem bednem svetu, dokler ne najdemo druge osamljene duše. Najbolj butasto pa je to, da samo moška duša ve, kdaj najde pravo žensko dušo. Nam se pa sanja! Zato me zanima. Si jo že našel?« je zdrdrala v eni sapi in me muhasto pogledala.

»Kako naj vem, da sem jo našel?« sem skomignil. Bila je čedna. Če bi jo srečal živo, bi jo zagotovo osvajal.

»Srce ti sveti kot goreči magnezij,« je hitro odgovorila.

Oh, ne. Ona je bila moja duša! Srce mi je samo ob njej svetilo kot sonce. Ampak v večnosti jo bom morda izgubil! Ne sme izvedeti. Čim več časa moram preživeti z njo. Na prvo žogo je bila čudovita! In tudi na drugo. Še več oblakov sem nanesel nase. Čudno, da ni opazila.

»Ne, nisem je še našel,« sem se zlagal.

»Potem bova iskala skupaj. Dolgčas mi je. Sofia,« se je predstavila.

»Aleks,« sem ji ponudil roko.

»Ne moremo se rokovati. Duše smo,« je zamrmrala Sofia in se obrnila v desno. Sledil sem ji kot pes.

»Kako to, da je tako lepa duša tukaj sama?« sem poskušal flirtati, pa mi ni najbolje uspelo.

»Ubila sem se,« je hladnokrvno odgovorila.

Malo me je pretreslo. Oblake sem stisnil k sebi kot kup umazanega perila in jo vprašal, zakaj.

»Na dolgo ali na kratko?« je zavzdihnila.

»Duši sva. Časa je na pretek,« sem se neumno zahihital.

Sofia je zavila z očmi: »Še nikoli nisem bila srečna. Nimam staršev, ne vem, kje sta. Nihče se ni nikoli zmenil zame. Bila sem kot duh. Torej sem na to že navajena. Želela sem umreti. Priti v večnost, kjer bi bila srečna. Želela sem umreti. Ampak v slogu. Zato sem skočila s padalom. Samo, da brez padala.«

Molčal sem. Kako bi lahko taka lepotica skočila brez padala in se po nekaj tisoč metrih raztreščila? Nisem poznal pravega odgovora. Očitno ji je bilo težko v življenju.

»Pa ti?« je ravnodušno vprašala.

»Rak,« sem odgovoril z eno besedo.

Bila je tiho. Bila sva si podobna, a hkrati različna. Jaz bi dal vse, da bi ozdravel in živel naprej. Ona bi dala vse, da bi prišla v večnost. Jaz pa tja nisem hotel, ker sem se bal, da bi jo izgubil, pa čeprav sem jo poznal samo pet minut.

Potovala sva naprej. Nisva srečala veliko duš. Očitno so vsi umrli srečno

zaljubljeni. Le tu in tam je kakšen osamljen duh zrl v prazno.

»Ta je že obupal,« mi je pri vsakem šepnila Sofia.

Veliko sva se pogovarjala. Spoznavala sva se in se smejala. Ampak dan za dnem je bila bolj žalostna. Tudi oblakov okoli mene je bilo vedno več. Postajali so temnejši in gostejši. Sofia je po enaindvajsetih dnevih brez razloga obstala. Bila je videti zelo žalostna.

»Zakaj ne najdem te bedne duše?« je zahlipala. »Želim si v večnost. Želim si biti srečna. Na Zemlji nisem bila. Tudi tukaj nisem. Kaj naj še storim?«

Pogledala me je naravnost v oči. Solz v njih ni bilo. Samo žalost. Ni bila srečna. To me je bolelo. Bila sva žalostna. Ona je želela v večnost, jaz pa je nisem želel izgubiti, zato ji nisem omogočil tega. Bil sem sebičen. Oblaki, ki so se zgoščevali okoli mene, so postali črni kot noč. Vedel sem, da bom deževal.

»Je večnost res vse, kar si želiš?« sem jo počasi vprašal.

»Ja,« je zavzdihnila. Vedel sem, kaj moram storiti. Sunkovito sem jo objel in začel deževati.

Jokala sva. Dež je bil najina solza. Nisva se izpustila. Čudno, da sva se objemala, kot bi bila snovna oba. Duše se očitno lahko dotikajo. In tudi jočejo lahko. Dež je bil dokaz.

Najin dež je bil tih in svečan. Skozi sivino so majhne kapljice padale proti Zemlji in spirale najini duši. Čez nekaj minut je prenehalo kapljati.

»Rad te imam,« sem ji šepnil na uho in takrat se je moja svetloba razširila na oba.

»Tudi jaz tebe. Hvala ti,« najina svetloba je bila večja in svetlejša in tudi močnejša, dokler se nisva razblinila na milijarde atomov. Že čez nekaj sekund naju ni bilo več.

Odprl sem oči, a ni se mi zdelo, da bi se prebudil. Na mojih prsih je ležala Sofia in imela zaprte veke. Lasje so ji padali čez oči, smehljala se je. Okoli naju je vel spokoj. Naslanjala sva se na lipo in okoli naju je bil travnik, poln vijoličnih cvetlic. Nisem čutil grobosti lesene skorje, samo toploto in dotik, ki naju je s Sofio združeval. Če bi lahko, bi ta trenutek ustekleničil. Pa mi ne bo treba. To je bila najina večnost. Večno bova ostala tu in to naju bo delalo srečna. Ne bova se ločila, ne bo se nama treba. In

Sofia? Bila je srečna. Izpolnil sem njeno željo in bil sem srečen, da sva v večnosti in da sva oba srečna. Zdaj sem vedel, da bo za vedno ostala tu in ne bo nikoli odšla. In vedel sem, da me ima rada. Zato sem mirno in brez strahu zaprl oči in se predal najini večnosti.

SKOZI OČI DRUGIH

Strmim skozi okno matematične učilnice. Opazujem gručo razigranih otrok. Poslušam njihov smeh. Nestrpno že pričakujem konec zadnje ure. Naša učiteljica vztrajno razlaga snov, a ji nihče ne posveča pozornosti. Vsi v razredu se dolgočasimo, nekateri spijo, drugi pod mizo skrivoma brskajo po telefonu. Ne nazadnje tudi sama sežem po telefonu in odprem družabna omrežja. Ali je bila moja zadnja objava všeč ljudem? Sem na sliki pokazala preveč ali premalo zob? Upam, da je v redu. Samo, da jim je všeč.

Aplikacija me pričaka z najmanj tridesetimi sporočili. Kaj se dogaja? Odprem pogovor s prijateljico, kamor mi je poslala povezavo do objave nekega osmošolca. Pobljže si jo pogledam. Čakaj malo. Na objavi sem jaz! O ne! Osmošolec me je v zaslon telefona ujel, ko sem se pogovarjala s tisto čudno Lejo! Pa še moji lasje štrlijo na vse strani. Izgledam naravnost obupno. Pa da sploh ne začnem govoriti o svojem obrazu, umazani trenirki, otročji majici in sključeni postavi. Oh, ko vsaj ne bi imela teh ogromnih podočnjakov! Ali pa ko bi se vsaj smejala, namesto tega pa izgledam kot nekakšna mumija 21. stoletja. Groza.

Kako sem si sploh upala iti takšna na cesto?! Kaj si vrstniki sploh mislijo? Se me bo Leja izogibala? Priznam, včasih je malce čudna, ampak to na njen, prijeten način. Rada se družim z njo, samo ne v javnosti. Ne želim si, da bi postala še manj priljubljena, kot sem. Že zdaj nisem dokaj popularna, a če bi ljudje izvedeli, da se »dolgočasna piflarka«
druži s čudnimi ljudmi, bi moj nivo priljubljenosti pristal na dnu. Nikoli nisem bila priljubljena, imela sem le nekaj prijateljev. V nižjih razredih mi je bilo to dovolj za preživetje, a z leti mi je priljubljenost postajala vedno bolj pomembna vrednota. Včasih sem strmela vase v ogledalu in se spraševala, zakaj ne morem biti taka kot Ema ter zakaj ne morem biti dovolj.

Nekaj časa še strmim v fotografijo in se kregam, nato pa končno zberem

pogum in kliknem na komentarje. »Kakšna zguba,« se glasi prvi komentar. Globoko vdihnem in s solznimi očmi preberem naslednjega: »Lej te podočnjake, iz Marsa se vidijo.« Vem, da boli, a kljub temu se lotim naslednjega. »Še moja podgana je lepša.« Po licu mi spolzi solza, ki jo z rokavom puloverja hitro ustavim. Še naprej prebiram komentarje. Moje oči so polne mučnih besed, kot so »Kakšna zguba«, »Noben te ne bo imel rad« in drugih zmerljivk.

Kdo sploh sem? Sem res tista Hana, ki se v življenju opira samo na mnenja drugih? Ali sem res tista Hana, ki ure in ure preživi v kopalnici, samo da izpolni želje drugih? Sem res tista Hana, ki se raje smeji ponižanju sošolke, namesto da bi ji pomagala? Sem res tista Hana, ki ji toliko pomeni mnenje drugih, da postavlja sebe ob stran in tako trpi? Kdo sem torej? Ali sem morda prej tista zguba, ničvrednica, ki izgleda kot mumija? Ali sem kaj tretjega? Sem morda še vedno tista tiha piflarka v zadnji klopi? Sem še vedno tista odločna, neustrašna punca iz tretjega razreda, ki ji ni bilo važno mnenje drugih? Ko bi le bila. Svet je bil takrat lažji.

Kaj pa ... Kaj pa če sem le ne nazadnje »tista ta tiha punca«. Ampak ... Ljudje ne marajo takšnih oseb, kajne? Le kdo bi se družil s čudno piflarko, ki nikoli ne govori? Ljudje obožujejo zabavne, uspešne in predvsem lepe ljudje. Vse, kar jaz nisem. Ali je potemtakem vredno vstajati iz postelje, hoditi v svet, poln ljudi, ki ocenjujejo vsak tvoj korak? Ali je sploh vredno živeti? Na pogled namreč nisem ravno lepa, ne govorim veliko, nosim gromozanska očala, včasih se preveč čudno obnašam. Zakaj morajo obstajati navidezna pravila o tem, kakšna bi morala biti? Zakaj nisem v redu takšna, kot sem? Zakaj nisem dovolj?

Po licu mi spolzi še ena solza. Ne ustavim je. S prstom še vedno drsim po telefonu, prebiram komentarje. Takrat zagledam misel, ki sem jo iskala. »Meni si všeč takšna, kot si.« Na obraz se mi prikrade nasmešek, s solznimi očmi se nasmiham komentarju. Osebe ne poznam, morda je Leja, a me ne zanima. Nekomu sem všeč takšna, kot sem! Z vsemi podočnjaki in čudnimi nasmeški!

V nekem trenutku mi iznenada mnenje drugih postane nepomembno. Ali je res pomembno, kaj si misli oseba, ki je verjetno nikoli ne bom srečala, o meni? Imam družino, prijatelje, ki me imajo radi takšno, kot

sem. Razumeš? Takšno kot sem! Z vsemi napakami! Vedno so mi stali ob strani in mi pomagali v času stiske. Jaz ne potrebujem vseh ljudi, da bi imeli radi. Jaz že imam ljudi, ki jih imam rada in oni mene! JAZ SEM LJUBLJENA!!!

Glasno se zasmejem čez celo učilnico in tokrat se prvič ne menim za začudene poglede. Z nasmeškom na obrazu v roke primem svinčnik in začnem prepisovati snov.

STOPIMO SKUPAJ

Star ali mlad,
reven ali bogat.
Odpri oči!
Naš planet trpi.
Predolgo denar in
pohlep sta vladar.
Predolgo narava kriči,
ti pa si še vedno zatiskaš oči.

Zato pojdi z menoj,
postani heroj,
očistimo reke,
posadimo drevo,
zaprimo tovarne, ki onesnažujejo.
Če stopimo skupaj,
na našem planetu
je spet lahko lepo.

ZEMLJINO NEŽNO SRCE

Na svetu je toliko ljudi
in toliko nepotrebnih stvari ...
Le kaj nam zameglilo je oči?
Je to denar?
Oblast?
Pohlepnih misli strast?
Kupujemo ..., kar se ponuja,
in ne, kar potrebujemo.
Odmetujemo ..., ker za srečo

nič materialnega ne potrebujemo.

Stop!

Stopimo skupaj!

Še se nam sonce smeji!

Še morje nežno valovi!

Še diha življenje,

še utripa srce!

Iz narave je največ rojeno.

Iz narave nam vse je podarjeno.

Ohranimo zemljino nežno srce!

SEZNAM SODELUJOČIH AVTORJEV, MENTORJEV IN ŠOL

Alina Bek, 9. razred
mentorica Lucija Fijavž
OŠ Frana Roša Celje

Asja Bjelošević, 8. razred
mentorica Vanja Klančnik
Kišasondi, OŠ Koper

Nuša Bohak, 9. razred
mentorica Karmen Zupanc
OŠ Polzela

Kaja Cajner, 9. razred
mentorica Vlasta Povše
OŠ Mozirje

Tinkara Čopič, 9. razred
Mentorica Karmen Oset Žibret
OŠ Blaža Arniča Luče

Lena Čulk, 9. razred
mentorica Anamarija Lah
Šuster, III. OŠ Celje

Luka Dobaj, 8. razred
mentorica dr. Ana Koritnik
OŠ Miklavž na Dravskem polju

Karioka Magdalena Dziedzic,
8. razred
mentorica Zala Vidic,
OŠ Antona Tomaža Linhartar,
Radovljica

Erika Furlan Poženeš, 8. razred
mentorica Jana Peternel
OŠ Črni Vrh

Uroš Germek, 9. razred
mentorica Vesna Šare
OŠ Dušana Bordona Semedela
Koper

Jurij Gliha, 9. razred
mentorica Karmen Oset Žibret
OŠ Blaža Arniča Luče

Ana Grabner, 9. razred
mentorica Biserka Hrnčič
OŠ Gustav Šiliha, Velenje

Lena Gračner, 8. razred
mentorica dr. Ana Koritnik
OŠ Miklavž na Dravskem polju

Emu Grenko, 9. razred
mentorica Martina Žaberl
OŠ Antona Ingoliča Sp.
Polskava - podružnica
Pragersko

Brina Karat, 9. razred
mentorica Martina Žaberl
OŠ Antona Ingoliča Sp. Polskava
- podružnica Pragersko

Janej Kemperle, 9. razred
mentorica Petra Guna
OŠ Simona Kosa, Podbrdo

Veronika Kotnik, 8. razred
mentorica Biserka Hrnčič
OŠ Gustava Šiliha, Velenje

Mirjam Krevs, 8. razred
mentorica Jana Peternel
OŠ Črni Vrh

Larisa Krumpak, 9. razred
mentorica Mateja Hrastnik
OŠ Hudinja, Celje

Tobija Lakić, 9. razred
mentorica Sonja Lenarčič
OŠ Kidričevo

Veronika Lovrič Petrič,
9. razred
mentorica Nuša Lavrič Mahne
OŠ Dušana Bordona Semedela -
Koper

Ajda Majer, 9. razred
mentorica Barbara Cotič
Papotnik, OŠ Šempeter v
Savinjski dolini

Izabela Mavrar, 9. razred
mentorica Petra Guna
OŠ Simona Kosa, Podbrdo

Lana Mavri, 9. razred
mentorica Mojca Lipužič
Moravec, OŠ Cerkno

Elizabeta Liza Muršec,
9. razred
mentorica Sonja Lenarčič
OŠ Kidričevo

Tinkara Nagode, 9. razred
mentorica Sergeja Šorli
OŠ 8 talcev Logatec

Diana Penko, 9. razred
mentorica Olga Novak
OŠ Toneta Tomšiča Knežak

Lina Pepevnik, 8. razred
mentorica Sabina Ozmec
OŠ Rače

Julija Plut, 9. razred
mentorica Maja Bajd
OŠ Naklo

Ajda Pogelšek, 8. razred
mentorica Romana Daugul
III. OŠ Celje

Zaja Postružnik, 9. razred
mentorica Renata Debeljak
OŠ Olge Meglič, Ptuj

Marjeta Povše, 9. razred
mentorica Valentina Toman
Čremožnik
OŠ Šempeter v Savinjski dolini

Žana Praunseis, 9. razred
mentorica Vlasta Povše
OŠ Mozirje

Jasna Premk, 9. razred
mentorica Anita Dernovšek
OŠ Vižmarje – Brod

Tara Raišič, 8. razred
mentorica Barbara Struna
OŠ Šmarje - Sap

Jakob Rudolf, 8. razred
mentorica Vanja Klančnik
Kišasondi, OŠ Koper

Ana Sotlar, 8. razred
mentorica Nataša Jakše
OŠ Vižmarje – Brod

Neža Škorja, 9. razred
mentorica Mojca Pliberšek
OŠ Frana Roša Celje

Ajda Šoštaric Finžgar, 9. razred
mentorica Zala Vidic
OŠ Antona Tomaža Linhart
Radovljica

Zala Klara Šubelj, 9. razred
Nina Korošec
OŠ Kašelj

Mia Šuc, 9. razred
mentorica Monika Javornik
OŠ Šmarje pri Jelšah

Izabela Veber, 9. razred
mentorici Dobriła Vučenović,
Mojca Cestnik
OŠ Polzela

Nika Vidovič, 9. razred
mentorica Renata Debeljak
OŠ Olge Meglič, Ptuj

Timotej Maj Vodeb, 9. razred
mentorica Blanka Skočir
OŠ Frana Roša Celje

O FRANU ROŠU

Na hiši v Jenkovi ulici številka 30 v Celju spominska plošča opozarja mimoidoče, da je tu živel in pisal pisatelj Fran Roš (1898–1976). Bil je ne samo pisatelj, ampak tudi pesnik, dramatik, publicist, satirik in pedagoški delavec, ki je svoje življenje posvetil vzgoji in izobraževanju mladih ter pisanju. Za njegove zasluge, namenjene Celju in Celjanom, ter literarno delo, ga je leta 1955 tedanja občinska komisija za odlikovanja odlikovala z nazivom »častni meščan«.

Iz rodnega Kranja se je štiri leta star s starši in bratom preselil v Celje, kjer je oče dobil službo tajnika na okrajnem glavarstvu.

Kot osnovnošolec je obiskoval okoliško šolo v Celju in bil med najboljšimi učenci zapisan v »zlato knjigo«, nato pa slovensko nižjo gimnazijo. Preden je končal višjo gimnazijo, ki je bila samo nemška, je moral v vojsko, saj je v tistem času divjala prva svetovna vojna. Na fronto ga zaradi bolezni niso poslali. Po vojni se je pod poveljstvom Rudolfa Maistra skupaj s Franjem Malgajem in Srečkom Puncerjem, ki sta v tej borbi padla, boril za Koroško. Nato je študiral pravo v Zagrebu, a je študij opustil in se posvetil učiteljskemu poklicu. Najprej je služboval v Preboldu, kjer je spoznal ženo, nato pa v Celju, kamor se je leta 1930 z družino preselil v svojo novo hišo.

V začetku druge svetovne vojne so ga Nemci kot zavednega Slovenca z ženo, sinom Franom in hčerko Sonjo izgnali v Srbijo. Ko se je po vojni vrnil iz izgnanstva, je opravljal delo šolskega nadzornika in nazadnje poučeval zgodovino na celjskem učiteljsišču, kjer je vzgojil več generacij mladih učiteljev. Leta 1953 se je upokojil in se še bolj posvetil pisanju.

Njegovi pisateljski začetki segajo v gimnazijska leta, ko je bil Rudolf Maister, s pesniškim imenom Vojanov, mentor mladim literatom. Roš je pisal leposlovna dela in publicistične članke za periodiko od dijaških let do svoje smrti, ki ga je še polnega načrtov odtrgala delu, življenju in družini. Pokopan je na celjskem pokopališču.

Kot pedagog in oče je poznal otroški svet in za otroke napisal Juretovo potovanje in še kaj, Medvedek Rjavček, Medvedek Dija, Letalec Nejček, Vid Nikdarsit, Tinca brez mezinca. Tri njegove celovečerne otroške igre: Čarobna piščalka, Desetnica Alenčica in Ušesa carja Kozmijana so igrali v poklicnih gledališčih in na odrih kulturnih društev, prav tako komedijo Mokrodolci. Napisal je številna dramska besedila za različne šolske prireditve, ki so večinoma ostala v rokopisu in tipkopisu. Sad obdobja izgnanstva v Srbiji sta knjigi: zbirka dokumentarnih pesmi Pesmi iz ječe in pregnanstva in njegovo najbolj obsežno delo Slovenski izgnanci v Srbiji 1941–1945.

Pisatelj Fran Roš je v svojem času predstavljal osrednjo kulturno osebnost Celja. S svojimi literarnimi in publicističnimi prispevki je sodeloval v številnih otroških revijah in drugih publikacijah, predvsem pa je polnil kulturne strani Celjskega tednika, zdaj Novega tednika.

Njegova bibliografija, v kateri niso upoštevana številna humoristična dela in travestije, namenjene za Pavliho, šteje okrog 1500 gesel. Napisala jo je prof. Antonija Fras. Učenci Osnovne šole Frana Roša v Celju so enajst let, od 1986 do 1997, raziskovali njegovo delo in življenje ter napisali sedemnajst raziskovalnih nalog. Šola je kot rezultat

raziskovalnega dela izdala in založila pesniški zbirki Ljubil sem te, življenje in otroške pesmi Čarovnije. Učenci pa so leta 1997 uprizorili Roševo Čarobno piščalko, otroško igro v treh dejanjih, ki je doživela sedemnajst ponovitev. Z njo so se istega leta predstavili tudi na Linhartovem gledališkem srečanju izbranih gledaliških skupin na Vrhniki.

Kdor je pisatelja Frana Roša poznal, ga pomni kot izjemnega človeka, ki je imel rad ljudi in se je znal vsakomur posvetiti. Gledališka igralka Nada Božič, sošolka Roševe hčerke Sonje Roš Smrekar, se ga je takole spominjala: »Kadar sva se srečala, je pozdravil tako, da je snel svoj črni klobuk in v nekakšnem loku po molierovsko zamahnil z njim in pozdravil. Ljudi, kot je bil Fran Roš, ni več. Takšni ljudje so izumrli.« Za zasluge, ki so jih Celjani Franu Rošu priznali, so štiri leta po njegovi smrti, bilo je leta 1980, v Celju po njem poimenovali novo osnovno šolo v Novi vasi. Leta 2006 so si učenci Osnovne šole Frana Roša, člani turističnega krožka, za predstavitev osebnosti svojega kraja izbrali pisatelja Frana Roša.

Od leta 1986 na Osnovni šoli Frana Roša v Celju potekajo Roševi dnevi – literarno srečanje osnovnošolcev, ki se je iz krajevnega srečanja razširilo na območno, nato pa na državno prireditel, letos že šestiintriideseto.

Ljudmila Conradi

Fran Roš

LJUBIL SEM

Ljubil sem te, življenje,
ki si radost in tuga,
in je ljubezen ta dolga
kakor nobena druga.

Ljubil v sončnih dneh sem
barve vroče in trudne,
ljubil v črnih nočeh sem
misli in sanje budne.

Ljubil dobre ljudi sem,
vedre, zveste in smele,
ljubil globoke oči sem,
ki so v srce mi žarele.

Ljubil sem to življenje,
ker sem svetlobo ljubil,
z njo sem si ga bogatil,
z njo ga bom izgubil.

LITERARNA GLASILA 2023

(Ocena in izbor nagrajenih glasil)

Na letošnji razpis literarnih glasil ustvarjalcev osnovnih in srednjih šol je prišlo nekaj manj gradiva, kot smo bili vajeni poprej. Po drugi strani smo bili v komisiji priča nekaterim šolam, ki so poslale več literarnih izdelkov naenkrat, kar nakazuje na določeno nasprotje. Če na eni strani vlada ustvarjalna inflacija, lahko na drugi ugotovljamo, da na določenih šolah dobesedno prekipevajo od ustvarjalne energije.

Da so za nami precej naporni časi in da še vedno živimo postkovidno obdobje, je zaznati tudi na literarno-likovnem ustvarjalnem področju učencev in dijakov. Če se je nekoliko umaknilo tematsko področje, neposredno povezano s kovidom, se sedaj kažejo teme in motivi, ki opozarjajo na dolgoročne posledice tega obdobja. Veliko je stisk, apatije, vseprisotne tesnobe in strahu, po drugi strani so učenci in dijaki vse preveč ter prehitro zadovoljni s svojimi zapisi. Pogosto zelo umanjka (samo)kritično branje, dopolnjevanje in nadgrajevanje; mnoga besedila so preobložena, gostobesedna in kar kličejo po redukcijah in zgostitvah. Slednje velja tako za pesniška kot tudi pripovedna besedila. Dramskih besedil pa je bilo, kot je to praviloma že vsa leta, le za nameček. Komisija je bila v žanrskem smislu zelo vesela, ko je naletela na kakšen dramski fragment; prav tako nas je razveselilo, ko smo se srečali s posrečenimi žanrskimi hibridi ter eksperimentalnimi, drznimi izvedbami.

Slednjih je bilo letos manj, kot je bilo letos malo tudi tistih glasil, ki bi zadovoljila vse temeljne kriterije, ki si jih je komisija zadala že na samem začetku izbiranja. Poleg drznosti, inovativnosti, žanrske raznolikosti na eni strani in uravnovešenosti na drugi, je pomembna tudi celostna podoba, likovna oprema, notranja zasnova in struktura posameznih enot, izpovedna in pripovedna moč (seveda glede na starostno stopnjo), jezikovna in pravopisna podoba, mentorski vložek, spodbuda, usmerjanje ter poseganje v besedilo itd.

V svojem uvodniku sem namenoma uporabil besedno zvezo »postkovidno obdobje«, saj smo vsi, ki smo neposredno vpleteni v pedagoški proces, še vedno pred zelo zahtevnim izzivom. Po eni strani bi morali »krpati« primanjkljaje znanja, ki so posledica tega časa, po drugi dvigovati bralno, pisno in izrazno

kondicijo učencev, po tretji bi morali biti razumevajoči »psihologi«, ki bi radi pomagali številnim učencem, ki so se znašli v takih in drugačnih osebnih stiskah ... prav zato ne čudi, da je včasih težko najti pravo ravnotežje med kritično ostrino ter človeško mehko in razumevanjem, ki sta sedaj zelo nujna za nadaljnji razvoj učencev in njihov občutek varnosti.

Natanko to se je zgodilo tudi mnogim mentorjem letos poslanih glasil, ki jim ni kaj očitati ali zameriti; prej jim je potrebno čestitati in jih pohvaliti, da so zahtevnim časom navkljub uspeli animirati mlade in da še vztrajajo pri svojem delu na tak način. Je pa bilo pogostokrat in v več primerih tako, da so se tako otroci kot tudi njihovi mentorji prehitro zadovoljili z oddanimi besedili in da je zmanjkala tista končna usmeritev ter selekcija.

Mi smo svojo opravili. V komisiji smo bili složni, da ne bomo zniževali standardov in ravni kriterijev. Veseli smo bili nekaterih glasil, ki so ohranila svojo trdno jedro, ki so uspela zadržati visoko raven ali so celo, kar je še bolj razveseljivo, uspela dvigniti kvaliteto.

Seveda smo praviloma takoj izločili tista glasila, pri katerih je bilo literarnega deleža zelo malo, ker so v njih prednjačila novinarska ali kaka druga besedila informativne narave – razen če je bil literarni del res na zelo visoki ravni. Enake pomisleke smo imeli tudi, ko se je v glasilu pojavilo mnogo tujejezičnih, zlasti angleških besedil – a smo tudi v tem primeru tehtali teže besedil v slovenskem jeziku. Če so bila ta dovolj kvalitetna in prepričljiva, potem smo tako glasilo obravnavali z vso resnostjo in odgovornostjo.

Preden se lotimo nagrajenih, tj. izbranih glasil, pa je potrebno pohvaliti tudi poudarek na nekaterih letošnjih temah, ki odpirajo vrata k zavedanju samega sebe, ki odpirajo sočutje, solidarnost, ki vpeljujejo nekatere pereče ekološke probleme, predvsem pa ljubezen do sočloveka, okolja, domovine in narave. Prav na tematskem področju narave pa smo v komisiji na žalost večkrat pogrešali estetsko nadgradnjo, saj so bila mnoga besedila zgolj metodični podaljšek pouka naravoslovja. Tako ostane vse pri golih, suhoparnih opisih, veliko je povzemanja dejstev s tega področja, premalo pa je tistega, kar neko besedilo privzdigne in mu da višjo estetsko vrednost.

NAJBOLJŠA OSNOVNOŠOLSKA GLASILA

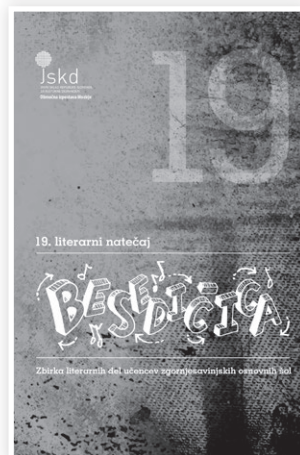
Visoko estetsko vrednost pa gotovo dosegajo kar tri izdaje OŠ Cerknjo, ki jih komisija nagradjuje in izpostavlja kar v kompletu. Prva izdaja med njimi je zbornik haikujev (*Haiku Slovenija 2022 – Mesta*), s katerim niso le potrdili svoje kontinuirane ustvarjalnosti na zavidanja vredni visoki ravni, temveč so predhodne dosežke še nadgradili, regionalni koncept pa razvili na širše, državno in celo svetovno polje. Zbornik haikujev je namreč nastal kot zbir haikujev, s katerimi so učenci sodelovali na svetovnem natečaju haikujev (World Children's Haiku Contest).

Slednji so sistematično razporejeni v neko organsko in logično celoto, mnogi med njimi pa navdušujejo s svojo ekspresionistično močjo in vitalnostjo izraza. OŠ Cerknjo je tako prevzela koordinacijo otroške haiku poezije za vso Slovenijo, kar šolo še dodatno utrjuje pri njeni vlogi in odnosu do kulture. V tem kompletu je tudi *Mlada rast že 60 let*, glasilo, ki mu ni kaj očitati. Je pestro in vsebinsko zelo bogato ter tudi oblikovalsko zelo preišljeno. Besedila v njem so raznolika, notranja struktura pa temelji na dosledni razporejenosti po razredih. Preseneča žanrska barvitost, zaznavna pa je tudi prava mera mentorskega vložka, ki se nikjer niso vpletali preveč, da se je s tem ohranila primarnost otroškega izraza, po drugi strani pa je čutiti ravno dovolj spodbude pa tudi mentorske ostrine in končne selekcije. Tretja publikacija v tem kompletu je zbornik *V svetu čarobnih pravljic*, ki ga mentorsko podpisuje Danijela Vidmar, gre pa za izbor pravljic, ki so nastajale med učenci 3. in 4. razredov. Pohvalno je, da so dela ustvarjali med poukom, izjemno zanimivo pa je tudi, da so v zbornik zajete pravljice mladih piscev vse od leta 2007. Na takšen način učence učimo tudi določenega potrpljenja, vztrajnosti in zavedanja, da je pisanje lahko tudi dolgotrajen in zahteven proces. Na koncu ne moremo mimo pohvale zagnane mentorice, ki stoji za vsemi

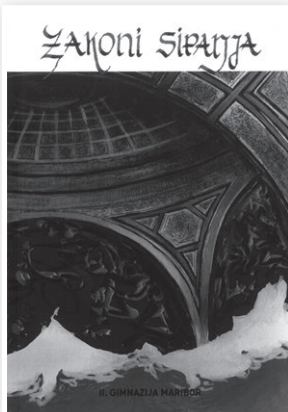

naštetimi literarnimi projekti, to je Mojca Lipužič Moravec, ki ji iskreno čestitamo!

Prej omenjeno nadgradnjo in intenziven razvoj lahko priznamo tudi zborniku besedil s krovnim naslovom *Besedičica*. Četudi gre v naslovu za pomanjševalnico, pa lahko v glasilu najdemo mnogo »velikih« in močnih besed. Besedila so smiselno strukturirana, četudi zajemajo besedila ne le ene šole, ampak več šol tistega področja, saj gre za zbornik izbranih besedil učencev zgorjenesavinjskih šol. Na ta način se ob notranji kvaliteti zbornika krepi tudi zunanja, ki se kaže v sodelovanju med več šolami, timskem usklajevanju in medsebojnem povezovanju. Vzporedno z vsem se tako krepi še spoznanje, da literarno ustvarjanje ni neko zaprto dejanje, pač pa stremi k sodelovanju med ustvarjalci, išče pa tudi svoje bralce. Navsezadnje, vsako besedilo »hrepeni« po bralcu in ta, objavljena v *Besedičici*, bodo gotovo našla svoje. In vsak bralec bo v zborniku našel kaj zase, saj gre tudi v tem primeru za žanrsko zelo raznoliko izdajo: od pesmi, pripovedk, pravljic ...; in tudi v tem primeru je potrebno pohvaliti dobro načrtovan projekt že vse od začetka in končni izbor, ki ga je tokrat opravil Nejc Robida.

NAJBOLJŠA GIMNAZIJSKA GLASILA

Med srednješolskimi glasili pa izstopajo tri izdaje, pri čemer smo še posebej veseli dveh, ki sta prav tako dokazali trdno ustvarjalno jedro po eni strani in opazne nadgradnje, razvoj in napredek na drugi.

Prvi nagrajeni je tako časopis *Flegma*, ki navdušuje z neverjetno izrazno močjo tako literarnih kot likovnih prispevkov ter splošno zagnanostjo dijakov, ki se čuti na vsaki strani. Če smo bili letos pri marsikateri šoli priča že omejnjeni inflaciji ustvarjalnosti, je v primeru Gimnazije Ravne na Koroškem situacija povsem drugačna. Časopis, ki prekipeva od drznosti, idej, inovacij in svežine, ki je tudi oblikovalsko in likovno sam zase presežek, prinaša veliko eksperimentalne poezije, proze, esejistike in raznih hibridnih žanrov. Pri tem mladi ustvarjalci pogosto vstopajo tudi v klasične oblike, vse skupaj pa odlično uravnotežijo. Njihovo pisanje je tako zmes navidezne in sproščene igre z jezikom, po drugi strani pa je v ozadju čutiti odgovorno mentorsko roko in, kar je še bolj pohvalno, veliko odgovornost piscev, ki se brezkompromisno spopadajo tudi z najzahtevnejšimi temami.

Slednje lahko priznamo tudi zborniku II. Gimnazije Maribor, ki je v letu 2022 izšel s pomenljivim naslovom *Zakoni sipanja*. Tudi v tem primeru gre za kontinuiteto in čvrsto literarno tradicijo, ki jo ima ta zavod že vse od leta 1989. Pod pokroviteljstvom odličnega mentorskega dela Nine Medved tako nastajajo literarna besedila dijakov, o katerih lahko zares pišemo le v presežkih. Izbor ob-

javljenih besedil je kvaliteten, zbornik dovršen in preišljen, njegov osrednji koncept je tako logika: *manj je več*. A kljub temu so se v njem »nabrala« literarna dela kar šestnajstih mladih ustvarjalcev, med katerimi je mnogo takih, ki so že zelo prepoznavni, saj jih lahko srečujemo med izbranimi, nominiranimi ali celo zmagovalnimi na celi vrsti različnih natečajev. Posebno pohvalno pa je, da mentorici uspe priklicati tudi nova imena in tako širiti ustvarjalno polje tamkajšnjih dijakov.

Med nagrajene pa je komisija umestila tudi »novinko«, in sicer literarno revijo *.kamen 20*, s katero je imela sicer nekaj začetnih težav. V reviji je namreč veliko besedil v angleščini, s čimer seveda ni nič narobe, saj spodbujamo poznavanje tujih jezikov, a taka zasnova zgreši primarno idejo našega natečaja literarnega ustvarjanja v maternem jeziku. A nam je nominacijo in končno odločitev, da tudi to revijo umestimo med nagrajene, olajšalo dejstvo, da je literarnih besedil v slovenskem jeziku več kot dovolj, predvsem pa so zelo kvalitetna. Tudi v tej reviji lahko prebiramo dela nekaterih dijakov, ki so nase že opozorili na mnogih natečajih in se prav tako uvrščali med nominirane ali celo nagrajene. Tako beremo dela, s katerimi so bili uspešni na Mali Veroniki, Urški in natečaju AGRFT. Prav sodelovanje na tem zadnjem gre še posebej izpostaviti, saj vemo, da se mladi pisci pogosteje zatekajo v prostor poezije, nekoliko manj proze in še najmanj dramatike, saj ta od pisca zahteva ob vsem tudi veliko tehničnega poznavanja gledaliških zakonitosti in odrske dinamike. Pohvalno je torej, da se tudi s pomočjo te revije vzgaja morebitni novi rod slovenskih dramatikov.

Člani komisije:

dr. David Bedrač, Miha Mohor, Tatjana Vidmar

KRATKA ZGODOVINA ROŠEVIH DNEVOV

1. Roševi dnevi (1986)

Kratka predstavitev: srečanje mladih ustvarjalcev literarnih del, v spomin na prijatelja otrok, učitelja in literata Frana Roša (Roševi dnevi), ob praznovanju krajevnega praznika; vabita Krajevna konferenca SZDL Nova vas in COŠ Frana Roša, sodelujoče šole COŠ Frana Roša, OŠ Ivana Kovačiča Efenke in I. osnovna šola, do 5 učencev OŠ, prisotna prof. Božena Orožen, vodja oddelka za raziskovalno delo in posebne zbirke KEK Celje.

Število sodelujočih: 14 učencev,
3 osnovne šole

2. Roševi dnevi (1987)

Kratka predstavitev: organizirata KS Nova vas in COŠ Frana Roša, vabljenе vse osnovne šole, učenci celjskih osnovnih šol so brali svoja literarna dela; uvodoma se je predstavila pesnica Jana Kvas iz Celja (samozaložba pesniške zbirke Pripotovanje); prof. Ljudmila Kajtner je v publikaciji napisala spremno besedo; raziskovalno nalogo o delu in življenju Frana Roša je predstavila mentorica Ljudmila Conradi.

Število sodelujočih: 18 učencev,
8 osnovnih šol

3. Roševi dnevi (1988)

Kratka predstavitev: vabita KS Nova vas in COŠ Frana Roša ob pomoči Zveze kulturnih organizacij Celje (ZKO Celje); pri organizaciji sodelujejo Milena Smisl, Ljudmila Conradi, Vika Nendl, Nevenka Matelič-Nunčič (OŠ IKE), Aleksander Beccari (I. OŠ); vabljeni mladi literarni ustvarjalci iz celjskih osnovnih šol; predstavitev raziskovalne naloge o dramskih tekstih Frana Roša; sodelujoči so brali svoja dela in prejeli priznanja ZKO Celje.

Število sodelujočih: 21 učencev,
11 osnovnih šol

4. Roševi dnevi (1989)

Kratka predstavitev: učenci vseh celjskih in okoliških šol; izvedba na COŠ Frana Roša; v organizaciji Zveza kulturnih organizacij (ZKO), KS Nova vas, COŠ Frana Roša, OŠ Ivana Kovačiča-Efenke; celodnevno srečanje z literarno delavnico, pogovorom z znanim literarnim ustvarjalcem, oblikovanjem zbornika literarnih prispevkov sodelujočih, druženje od 10h do 17h zaključek; srečanja z branjem besedil

Število sodelujočih: 14 učencev,
3 osnovne šole

Mentorja delavnice: **Miha Mohor,**
Aleksander Beccari

5. Roševi dnevi (1990)

Kratka predstavitev: organizacija ZKO, KS Nova vas, COŠ Frana Roša, OŠ Ivana Kovačiča-Efenke, Prva osnovna šola, novi pogoj - največ 2 učenca 7. ali 8. razreda; ogled zanimivosti mesta ob Savinji pod vodstvom prof. Božene Orožen; v čitalnici KEK predstavitev zbirke pesmi Frana Roša Ljubil sem te, življenje, branje literarnih prispevkov, podelitev nagrad.

Število sodelujočih: 19 učencev,
11 osnovnih šol

6. Roševi dnevi (1991)

Kratka predstavitev: organizacija: OŠ Ivana Kovačiča-Efenke, COŠ Frana Roša in ZKO; celodnevna prireditve; največ 2 učenca 7. ali 8. razreda; nagrade (3 najboljši prejmejo gledališki abonma SLG, vsi dobijo enoletna članarina KEK); pozdrav ravnatelja g. Germadnika, ogled Radia Celje in Novega tednika, oddaja v živo, predstavitev literarnih del v eter, počitek in druženje v mestnem parku, v parku snemanje oddaje Opoldanska mavrica, ogled tiskarne Cetus, v čitalnici KEK zaključek s predstavitvijo literarnih prispevkov.

Število sodelujočih: 19 učencev,
11 osnovnih šol

7. Roševi dnevi (1992)

Kratka predstavitev: organizacija OŠ Frana Roša in IV. osnovna šola; vožnja v Rimske Toplice, ogled Aškerčevine, vodič prof. Božena Orožen; v oddelku za študij OKC prebiranje del, podelitev nagrad in predstavitev zbirke Čarovnije (učenci OŠ Frana Roša).

Število sodelujočih: 17 učencev,
9 osnovnih šol

8. Roševi dnevi (1993)

Kratka predstavitev: organizacija OŠ Frana Roša in IV. osnovna šola; do 5 učencev 6., 7. ali 8. razreda; ustvarjanje v Levstikovi sobi OKC pod vodstvom Milene Blažič, ogled Radia Celje, predstavitev pod vodstvom glavnega in odgovornega urednika g. Mitja Umnika; predstavitev občinstvu, trem najboljšim nagrade.

Število sodelujočih: 25 učencev,
8 osnovnih šol

Mentorica delavnice: **dr. Milena Blažič**

9. Roševi dnevi (1996)

Kratka predstavitev: organizator OŠ Frana Roša po dveletnem premoru; učenci 7. in 8. razreda; največ dva učenca; celodnevna prireditve; nagrada za 3 najboljše prozne prispevke; vsi prejeli še zbirko otroških pesmi Frana Roša Čarovnije; odhod na

grob Frana Roša; ogled razstave del Frana Roša, recital njegove proze, literarna delavnica (tri ure), zaključek ob v veliki predavalnici, predstavitev literatov.

Naslov zbornika: SREČANJE S KAČO

Število sodelujočih: 24 učencev,
9 osnovnih šol

Mentor delavnice: **Marjan Tomšič**

10. Roševi dnevi (1997)

Kratka predstavitev: organizira OŠ Frana Roša, največ 2 učenca 7. ali 8. razreda; tri nagrade za najboljše; vsak udeleženec prejme darilo; ogled Celja; ogled razstave del Frana Roša in raziskovalnih nalog o njem, literarna delavnica, zaključek v veliki predavalnici OŠ Frana Roša, predstavitev literatov.

Naslov zbornika: OBUPAN UČENEC (avtorica naslova Lidija Zazijal, OŠ Frankolovo)

Število sodelujočih: 24 učencev,
9 osnovnih šol

Mentor delavnice: **Marjan Tomšič**

11. Roševi dnevi (1998)

Kratka predstavitev: organizira OŠ Frana Roša, tri nagrade za najboljše poslane prispevke; pet nagrad za izvirno pisanje; literarni večer ob 100-letnici rojstva Frana Roša.

Naslov zbornika: SANJE SANJAVE
Število sodelujočih: 24 učencev,

11 osnovnih šol

Mentor delavnice: **Marjan Tomšič**

12. Roševi dnevi (1999)

Kratka predstavitev: organizacija: OŠ Frana Roša, Sklad RS za ljubiteljske kulturne dejavnosti (SLKD), SLKD OI Celje; tri nagrade; izbrani na literarno delavnico; sodelujejo šole iz celotnega celjskega področja; dopoldne spoznavanje Roševe celjske poti; literarna delavnica Pravljica (Marjan Tomšič); literarni večer z recitali mladih v Pokrajinskem muzeju Celje.

Naslov zbornika: ŽIVLJENJE JE KOT REKA (avtorica Doris Kuder, OŠ Hudinja, Celje)

Število sodelujočih: 39 učencev,
18 osnovnih šol

Mentor delavnice: **Marjan Tomšič**

13. Roševi dnevi (2000)

Kratka predstavitev: organizacija OŠ Frana Roša, SLKD in OI Celje; celjskim šolam se pridružijo tudi koroške osnovne šole; nagrajenci dobijo knjižne nagrade; pozdrav ravnatelja Dobnika; kratek kulturni program; ogled Celja in Roševe hiše; literarni večer.

Naslov zbornika: LJUBEZNI NI NIKOLI DOVOLJ (avtor Dino Lalič, OŠ Frana Roša, Celje)

Število sodelujočih: 35 učencev,
18 osnovnih šol

Mentorica delavnice: **Bina Štampe Žmavc**

14. Roševi dnevi (2001)

Kratka predstavitev: organizacija OŠ Frana Roša, SLKD in OI Celje; po en avtor 7. ali 8. razreda; srečanje postane državno; literarna delavnica; ogled mestnega središča, delavnici za učence in mentorje, literarni večer v glasbeni šoli, podelitev nagrad in priznanj.

Naslov zbornika: ŠEPET RESNICE (avtorica naslova Maruša Pozvek, IV. osnovna šola, Celje)

Število sodelujočih: 29 učencev, 29 osnovnih šol

Mentorja delavnic: **Milan Dekleva, dr. Milena Blažič.**

15. Roševi dnevi (2002)

Kratka predstavitev: organizacija: OŠ Frana Roša, SLKD in OI Celje; en avtor 7. ali 8. razreda; državna prireditelj; šest nagrad; ogled mestnega središča in gradu; delavnici za učence in mentorje, literarni večer v glasbeni šoli, podelitev nagrad in priznanj.

Naslov zbornika: KORENINE V ZAČETEK ŽIVLJENJA GREDO (izbrani verz je iz pesmi Drevo, avtorica Helena Mejač, OŠ Frana Kranjca, Celje)

Število sodelujočih: 53 učencev, 41 osnovnih šol

Mentorja delavnic: **Marijan**

Pušavec, dr. Milena Blažič.

16. Roševi dnevi (2003)

Kratka predstavitev: organizacija: OŠ Frana Roša, SLKD in OI Celje; en avtor 7. ali 8. razreda; državna prireditelj; ogled mestnega središča in gradu; Roševa hiša; delavnici za učence in mentorje; literarni večer v glasbeni šoli, podelitev nagrad in priznanj.

Naslov zbornika: MALO DRUGAČEN SEM ... PA KAJ? (avtorica naslova Anja Čretnik Videmšek, III. osnovna šola, Celje)

Število sodelujočih: 41 učencev, 33 osnovnih šol

Mentorici delavnic: **Tanja Plevnik, dr. Milena Blažič.**

17. Roševi dnevi (2004)

Kratka predstavitev: ogled mestnega središča, gradu in Roševa hiše; delavnici za učence in mentorje; literarni večer v glasbeni šoli, podelitev nagrad in priznanj.

Naslov zbornika: V ŠTIRINAJSTEM (naslov je iz pripovedi V štirinajstem, avtorica Špela Modrijan, OŠ Rovte)

Število sodelujočih: 66 učencev, 56 osnovnih šol

Mentorja delavnic: **Zoran Pevec, Liljana Klemenčič.**

18. Roševi dnevi (2005)

Kratka predstavitev: razstava v šolski knjižnici o Franu Rošu; ogled mestnega središča, gradu in Roševe hiše; delavnici za učence in mentorje; literarni večer v glasbeni šoli, podelitev nagrad in priznanj.

Naslov zbornika: ISKRICE V OČEH (izbrani naslov je iz proznega stavka Iskrice v očeh, avtorica Nina Fridl, OŠ Artiče)

Število sodelujočih: 35 učencev,
35 osnovnih šol

Mentorja delavnic: Primož
Suhodolčan, Zoran Pevec.

19. Roševi dnevi (2006)

Kratka predstavitev: širitev še na zamejske šole; šest nagrad; ogled mestnega središča, gradu in Roševe hiše; delavnici za učence in mentorje; literarni večer v glasbeni šoli, podelitev nagrad in priznanj.

Naslov zbornika: ZDAJ GRE VSE DO MEJ (izbrani verz je iz pesmi Vse je mogoče, avtorica Alenka Malovrh, OŠ Antona Martina Slomška, Vrhnika)

Število sodelujočih: 48 učencev,
48 osnovnih šol

Mentorja delavnic: **Lilijana
Praprotnik Zupančič, Drago
Medved.**

20. Roševi dnevi (2007)

Kratka predstavitev: učenci si pod vodstvom učencev gostiteljev ogledajo znamenitosti Celja; v dvorani JSKD okrogla miza za mentorje, vodi jo Dragica Breskvar, sodelujejo še Miha Mohor, David Bedrač in Matej Krajnc; ogled Celja s Starega gradu; ogled spominske sobe Frana Roša na Jenkovi 30; koncert Mateja Krajnc, delavnici za učence in mentorje; odprtje razstave v Osrednji knjižnici Celje (Roševi dnevi 1986-2007, 20 let Roševih dni, avtorji Lucija Hajnšek, Ljudmila Conradi, Srečko Maček, Antonija Mešl); literarni večer v glasbeni šoli, podelitev sedmih nagrad in treh priznanj za dvajsetletno delo (OŠ Frana Roša, Antonija Mešl, Ljudmila Conradi).

Naslov zbornika: RAD SE POTE-PAM Z OBLAKI (verz je iz pesmi Sonce, avtorica Tadeja Logar, OŠ Podgora, Ilirska Bistrica)

Število sodelujočih: 45 učencev,
45 osnovnih šol

Mentorja delavnic: **David Bedrač,
Zoran Pevec.**

21. Roševi dnevi (2008)

Kratka predstavitev: ogled razstave Živeti v Celju 1900-2000 v Muzeju novejšje zgodovine Celje; okrogla miza za mentorje pod vodstvom Dragice Breskvar v Levstikovi sobi in ogled razstave osnovnošolskih glasil iz istoimenskega natečaja glasil; delavnici za učence in mentorje; ogled spominske sobe Frana Roša na Jenkovi 30; zaključna prireditev v dvorani glasbene šole; podelitev šestih nagrad.

Naslov zbornika: **STOPI NA PRSTE, DA POKUKAŠ ČEZ ROB** (verz je iz pesmi Vrtinec utopičnih misli, avtorica Gaja Naja Rojec, OŠ Vrhovci, Ljubljana)

Število sodelujočih: 50 učencev, 50 osnovnih šol

Mentorja delavnic: **David Bedrač, Ana Porenta.**

22. Roševi dnevi (2009)

Kratka predstavitev: za učence 8. in 9. razredov osnovnih šol; vabljenih 20 učencev z mentorji; ogled mesta Celje pod vodstvom učiteljice OŠ Frana Roša, Branke Černezel; ogled znamenitega celjskega stropa v Pokrajinskem muzeju z nastopom Mateja Krajnca; ogled Roševe hiše na Jenkovi 30; delavnici za učence in za mentorje; v Muzeju novejšje zgodovine otvoritev 2. razstave iz-

branih literarnih glasil osnovnih šol Slovenije; podelitev nagrad najboljšim; osrednja prireditev v dvorani glasbene šole s podelitvijo knjižnih nagrad; podelitev petih nagrad.

Naslov zbornika: **ODLETIVA TJA V VIŠAVE, PUSTIVA VES SVET ZA SEBOJ** (verz je iz pesmi Odletiva skupaj, avtorica Neya Keber, OŠ Franja Malgaja, Šentjur)

Število sodelujočih: 51 učencev, 51 osnovnih šol

Mentorja delavnic: **Aksinja Kermauner, Miha Mohor.**

23. Roševi dnevi (2010)

Kratka predstavitev: za učence 8. in 9. razredov osnovnih šol; vabljenih 20 učencev z mentorji; zbor udeležencev na OŠ Frana Roša; literarni delavnici za učence in mentorje; spominska plošča na hiši v Jenkovi 30, kjer je Fran Roš živel od leta 1933 do 1976; kratek kulturni program in odkritje plošče (podžupan Stane Rozman in dr. Sonja Roš Smrekar, Roševa hči); v Pokrajinskem muzeju ogled razstave o znani popotnici in Celjanki Almi Karlin; otvoritev 3. razstave izbranih literarnih glasil osnovnih šol Slovenije; podelitev nagrad najboljšim; osrednja prireditev v dvorani glasbene šole s podelitvijo knjižnih nagrad, podelitev

šestih nagrad.

Naslov zbornika: NAJ SVET ČUTI Z MENOJ (iz proznega sestavka Življenje kot pesem, avtorica Iva Đekić Tajnšek, III. osnovna šola, Celje)
Število sodelujočih: 48 učencev,
43 osnovnih šol
Mentorja delavnic: **Jana Kolarič,**
Miha Mohor.

24. Roševi dnevi (2011)

Kratka predstavitev: za učence 8. in 9. razredov osnovnih šol; vabljenih 20 učencev z mentorji; zbor udeležencev na OŠ Frana Roša; literarni delavnici za učence in mentorje; predstavitev dela v delavnicah; ogled Roševe spominske sobe na Jenkovi 30; v Osrednji knjižnici Celje otvoritev 4. razstave izbranih literarnih glasil osnovnih šol Slovenije in podelitev nagrad najboljšim; osrednja prireditev v dvorani glasbene šole s podelitvijo petih knjižnih nagrad.

Naslov zbornika: MOJE MISLI SO VČASIH VEČJE OD MENE (izbrani naslov je iz zgodbe Potovanje v iskanje sebe, avtorica Teja Ristič, OŠ 8 talcev, Logatec)
Število sodelujočih: 45 učencev,
45 osnovnih šol
Mentorici delavnic: **Vida Mokrin**
– **Pauer, Barbara Korun.**

25. Roševi dnevi (2012)

Kratka predstavitev: za učence 8. in 9. razredov osnovnih šol; vabljenih 20 učencev z mentorji; zbor udeležencev na OŠ Frana Roša; literarni delavnici za učence in mentorje; predstavitev dela v delavnicah; ogled Roševe spominske sobe na Jenkovi 30; v Osrednji knjižnici Celje otvoritev 5. razstave izbranih literarnih glasil osnovnih šol Slovenije in podelitev nagrad najboljšim; osrednja prireditev v dvorani glasbene šole s podelitvijo petih knjižnih nagrad.

Naslov zbornika: MISLIM, DA RAZUMEM SVET (naslov je iz cikla pesmi Teje Gerjovič, OŠ Franca Rozmana–Staneta, Maribor)
Število sodelujočih: 48 učencev,
47 osnovnih šol
Mentorici delavnic: **Lilijana Klemenčič, Majda Koren.**

26. Roševi dnevi (2013)

Kratka predstavitev: za učence 8. in 9. razredov osnovnih šol; vabljenih 20 učencev z mentorji; zbor udeležencev na OŠ Frana Roša; literarni delavnici za učence in mentorje s predstavitvijo vsebine; ogled Roševe spominske sobe na Jenkovi 30; v Osrednji knjižnici Celje otvoritev 6. razstave izbranih literarnih glasil osnovnih šol Slovenije in podelitev

nagrada najboljšim; osrednja prireditelj v dvorani glasbene šole s podelitvijo petih knjižnih nagrad.

Naslov zbornika: **NAJLEPŠE DARILO JE ŽIVLJENJE SAMO** (naslov je iz pripovedi Na grenki strani življenja Blaža Šobe, OŠ Šempeter v Savinjski dolini)

Število sodelujočih: 51 učencev, 51 osnovnih šol

Mentorici delavnic: **Jana Bauer, Ida Mlakar.**

27. Roševi dnevi (2014)

Kratka predstavitev: za učence 8. in 9. razredov osnovnih šol; vabljenih 20 učencev z mentorji; novost vsaka šola sodeluje z dvema avtorjema; na voljo dve tematiki (prosta ter ponujeni naslov); vsi udeleženci prejeli darilno vrečko (pisalo, beležka, predstavitev Celja, knjiga Cvetke Bevc Prigode Špelce Žvekič); Roševa energijska kroglica; Roševi dnevi dobijo svoj znak; zbor udeležencev na OŠ Frana Roša; literarni delavnici za učence in mentorje s predstavitev dela na delavnicah; ogled Roševe spominske sobe na Jenkovi 30; v Osrednji knjižnici Celje otvoritev 7. razstave izbranih literarnih glasil osnovnih šol Slovenije in podelitev nagrad najboljšim; osrednja prireditelj v dvorani glasbene šole s podelitvijo

petih knjižnih nagrad.

Naslov zbornika: **V ZRAKU JE SLADEK VONJ PO LESU IN NOTAH** (citat je iz dnevnika, avtorica Robin Vodeb, OŠ Frana Roša, Celje)

Število sodelujočih: 99 učencev, 67 osnovnih šol

Mentorja delavnic: **Nataša Konc Lorenzutti, Zoran Pevc.**

28. Roševi dnevi (2015)

Kratka predstavitev: za učence 8. in 9. razredov osnovnih šol; vabljenih 20 učencev z mentorji; vsaka šola lahko sodeluje z dvema avtorjema, na voljo dve tematiki (prosta ter ponujeni naslov); vsi udeleženci prejeli darilno vrečko; Roševa energijska kroglica; Roševi dnevi imajo svoj znak; zbor udeležencev na OŠ Frana Roša; literarni delavnici za učence in mentorje; ogled Roševe spominske sobe na Jenkovi 30; v Osrednji knjižnici Celje otvoritev 8. razstave izbranih literarnih glasil osnovnih in srednjih šol Slovenije in podelitev nagrad najboljšim; osrednja prireditelj v dvorani glasbene šole s podelitvijo petih knjižnih nagrad. Naslov zbornika: **PTICE SMO NA MOGOČNEM KONJU** (izbrani verz je iz pesmi Linija, avtorica Maja Strmčnik, OŠ Antona Aškerca, Velenje)

Število sodelujočih: 52 učencev,
36 osnovnih šol
Mentorja delavnic: **Nina Kokelj,**
Matej Krajnc.

29. Roševi dnevi (2016)

Kratka predstavitev: za učence 8. in 9. razredov osnovnih šol; vabljenih 20 učencev z mentorji; vsaka šola sodeluje z dvema avtorjema, na voljo dve tematiki (prosta ter ponujeni naslov); vsi udeleženci prejeli darilno vrečko; Roševa energijska kroglica; Roševi dnevi imajo svoj znak; novost: knjižno kazalo; zbor udeležencev na OŠ Frana Roša, organizacijskemu odboru se je pridružila tudi Urška Bittner Pipan, pomočnica direktorja JSKD za program; literarni delavnici za učence in mentorje; predstavitev dela v delavnicah; ogled Roševe spomin-ske sobe na Jenkovi 30; v Osrednji knjižnici Celje otvoritev 9. razstave izbranih literarnih glasil osnovnih in srednjih šol Slovenije in podelitev nagrad najboljšim; osrednja prireditel v dvorani glasbene šole s podelitvijo petih knjižnih nagrad. Naslov zbornika: MINLJIVOST JE NAJVEČJA SILA SVETA (izbrani verz je iz pesmi Življenje, avtorica Mojca Arzenšek, OŠ Ob Dravinji; avtorica slike Niki Konda, OŠ Frana Roša, Celje)

Število sodelujočih: 60 učencev,
41 osnovnih šol
Mentorja delavnic: **Peter Svetina**
in Andrej Predin

30. Roševi dnevi (2017)

Kratka predstavitev: Roševi dnevi dobijo prenovljen znak – avtorica Tina Pregelj Skrt, na Krekovem trgu je razstava ob 30. Roševih dnevih, v Osrednji knjižnici Celje je otvoritev 10. razstave izbranih literarnih glasil.

Naslov zbornika: JUTRO JE ZAČETEK PUSTOLOVŠČINE (izbrani verz je iz pesmi Jutro, avtor Matej Boštjančič, OŠ Valentina Vodnika, Ljubljana)

Število sodelujočih: 48 učencev,
28 osnovnih šol

Mentorja delavnic: **dr. Barbara Simoniti, Boštjan Gorenc – Pižama**

31. Roševi dnevi (2018)

Kratka predstavitev: v Centru za poezijo Tomaža Šalamuna brnje dveh finalistov po Roševih dnevih, v Osrednji knjižnici Celje je otvoritev 11. razstave izbranih literarnih glasil.

Naslov zbornika: KDO SMO IN KAM GREMO (izbrani naslov je naslov besedila avtorja Martina Stelblovnik, III. OŠ Celje)

Število sodelujočih: 39 učencev,
39 osnovnih šol
Mentorici delavnic: **mag. Suzana
Tratnik, dr. Valerija Bužan**

32. Roševi dnevi (2019)

Kratka predstavitev: v Centru za poezijo Tomaža Šalamuna brnje petih finalistov po Roševih dnevih, v Osrednji knjižnici Celje je otvoritev 12. razstave izbranih literarnih glasil.

Naslov zbornika: LAHKO JE ZGOLJ BESEDA ... (Anika Simončič, 9. razred, OŠ Boštanj)

Število sodelujočih: 66 učencev,
46 osnovnih šol

Mentorja delavnic: **Žiga X.
Gombač, Neli K. Filipič**

33. Roševi dnevi (2020)

(virtualno srečanje preko ZOOM-a, zaradi epidemije virusa korona)

Naslov zbornika: SVET SE VRTI, A JAZ STOJIM (izbrani naslov je verz pesmi Nočna mora avtorice Lučke Zagrajšek, OŠ Boštanj)

Število sodelujočih: 61 učencev,
38 osnovnih šol

Mentorja delavnic: **Janja Vidmar,
Damijan Stepančič**

34. Roševi dnevi (2021)

(virtualno srečanje preko ZOOM-a, zaradi epidemije virusa korona)

Naslov zbornika: GREVA SKUPAJ LOVIT OBLAKE (izbrani naslov je verz pesmi Daleč potuješ mi, misel; avtor Mai Colnarič, OŠ Kidričevo)

Število sodelujočih: 46 učencev,
32 osnovnih šol

Mentorja delavnic: **Benka Pulko,
Boštjan Videmšek**

35. Roševi dnevi (2022)

Naslov zbornika: LADJICA LETI V NEZNANO (izbrani naslov je verz pesmi Štopar v galaksiji; avtor Uroš Germek, OŠ Dušana Bordona Semedela - Koper)

Število sodelujočih: 53 učencev,
31 osnovnih šol

Mentorja delavnic: **Ksenija
Medved, Damijan Šinigoj**

36. Roševi dnevi (2023)

Naslov zbornika: MI MLADI SMO KJUT (izbrani naslov je verz pesmi Lajf je tak kjut; avtorica Zaja Postružnik, OŠ Olge Meglič Ptuj)

Število sodelujočih: 44 učencev,
27 osnovnih šol

Mentorici delavnic: **Neli K.
Filipič, Barbara Korun**

FOTOUTRINKI S 35. SREČANJA ROŠEVI DNEVI 2022

Kazalo

Vojin Mlinarević: 36. Roševim dnevom na pot uvodni pozdrav ravnatelja	9
Barbara Korun: UVODNIK ROŠEVI DNEVI 2023	10
Nagrajena besedila z ocenami Neli Kodrič Filipić	12
Karioka Magdalena Dziedzic: MATEMATIKA	13
Jurij Gliha: KAJIN BEG	16
Veronika Kotnik: NA TEMNI STRANI RESNICE	20
Tinkara Nagode: ZGODBA MOJE RANE	25
Zaja Posturžnik: LAJF JE TAK KJUT	29
Druga izbrana besedila	33
Seznam sodelujočih avtorjev, mentorjev in šol	79
Ljudmila Conradi: O Franu Rošu	82
Fran Roš: Ljubil sem	85
Literarna glasila 2023	86
Kratka zgodovina Roševih dnevov	92
Fototrinki s 35. srečanja Roševi dnevi 2022	102

Kolofon

MI MLADI Zbornik izbranih literarnih besedil s srečanja
SMO KJUT 36. ROŠEVI DNEVI 2023

Izdal **Javni sklad Republike Slovenije za kulturne dejavnosti s svojo območno izpostavo Celje**
Zanj **Damjan Damjanovič**
Uredila **Tatjana Vidmar**
Besedila izbrali **Barbara Korun, Neli Kodrič Filipič**
Lektoriranje **Lucija Hajnšek, Mojca Pliberšek**
Slika na naslovnici **Julija Bukovec, 8. b**
Likovni prispevki **Učenci in učenke Osnovne šole Frana Roša, Celje**
Mentorica **Lijana Klančnik**
Foto **Dejan Petrovič, arhiv OŠ Frana Roša, Celje**
Tisk in oblikovanje **Eurograf, d. o. o., Mirsad Burgić**
Naklada **250 izvodov**

Celje, marec 2023

Mi mladi smo kjut

**Sreda, 29. marec 2023,
v Celju**

10.15–10.30, Zbor udeležencev na
Osnovni šoli Frana Roša v Celju,

10.30–13.30, Delavnici na
Osnovni šoli Frana Roša, Celje:

**RESNO NERESNI: Z IGRO DO
USTVARJALNOSTI**; delavnica
za izbrane mlade literate (Neli K.
Filipič),

**MOJ_A PRIJATELJ_ICA ZA
SLOVENŠČINO**; pisanje in branje
v šoli kot možnost (o)srečevanja
(Barbara Korun)

14.00–14.45, Predstavitev dela
literarne, mentorske in uredniške
delavnice, podelitev priznanj
izbranim avtorjem in potrdil
mentorjem za udeležbo v literarnih
delavnicah.

15.15, Obisk Roševe hiše.

16.15, Odprtje 15. razstave najboljših
glasil z literarnimi prispevki
osnovnošolcev in srednješolcev v
Osrednji knjižnici v Celje.

17.00, MI MLADI SMO KJUT,
prireditev s podelitvijo nagrad
najboljšim avtorjem in priznanj
najboljšim literarnim glasilom v
dvorani Glasbene šole Celje

**Četrtek, 6. april 2023,
v Ljubljani**

17.00, Branje finalistov in
predstavitev avtorskih besedil v
Centru za poezijo Tomaža Šalamuna,
Cankarjeva 5